

A nighttime photograph of Auckland, New Zealand. The Sky Tower is illuminated with red and white lights, standing prominently in the background. A large crowd of people is gathered in the foreground, some looking towards the camera. The scene is lit by streetlights and the tower's lights, creating a vibrant atmosphere. The sky is a deep blue, and trees are visible on the left and right sides of the frame.

@ *Home in een Mondiale Wereld*

*Nationale identiteitsbeleving en home making in Auckland,
Nieuw-Zeeland*

Door:

Aniek Bosch & Ilsa de Jong

2013

@ Home in een Mondiale Wereld

Nationale identiteitsbeleving en home making in Auckland, Nieuw-Zeeland

Bachelor thesis Culturele antropologie en Ontwikkelingssociologie

Universiteit Utrecht – Faculteit Sociale Wetenschappen

Aniek Bosch – 3694291 a.t.bosch@students.uu.nl

Ilsa de Jong – 3639622 i.dejong2@students.uu.nl

Begeleider: Steven Dijkstra

2012/2013

Verantwoording afbeelding voorpagina: Deze foto is door ons gemaakt op 23 februari 2013 op het Chinese Lantarn Festival, het Chinese Nieuwjaarsfestival in Auckland. Deze foto is naar onze mening karakteristiek voor de moderne, mondiale wereld en de diversiteit die we hebben waargenomen in Auckland, Nieuw-Zeeland.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding.....	4
2. Mondialisering en home making theoretisch belicht.....	9
Mondialisering en migratie	9
Home making	11
Home making in een cultureel divers wordende samenleving	15
3. The land of the long white cloud.....	18
Pakeha in Aotearoa.....	18
Chinese migrantengemeenschap in Nieuw-Zeeland.....	20
‘Thuis’ in een veranderende samenleving.....	21
4. Home in SkyCity	22
Cultureel divers Auckland.....	22
Pakeha in Auckland.....	25
Chinese migranten in Auckland.....	35
5. Conclusie.....	45
6. Literatuurlijst.....	52
7. Bijlagen	55
Bijlage 1 English summary	55

Voorwoord

Voor u ligt onze bachelorthesis, tot stand gekomen in het kader van de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie, gevolgd aan de Universiteit Utrecht. Allereerst is het van belang onze waardering uit te spreken voor de mensen die de totstandkoming van deze thesis mede mogelijk hebben gemaakt. Graag willen wij onze dank uitspreken naar een aantal personen. In de eerste plaats gaat onze dank uit naar ons gastgezin, de familie Fowler en hun vrienden. Zij hebben ons met open armen in Nieuw-Zeeland ontvangen. Dankzij hun gastvrijheid en steun was ons verblijf in Nieuw-Zeeland bijzonder prettig. Tevens konden wij met hen veel spreken over culturele verschillen. Hiermee hebben zij ons voortdurend aan het denken gezet en verder geholpen met ons onderzoek. Naast het gastgezin willen wij ook Professor Spoonley en Trudie Caine van Massey University bedanken, die ons hebben geholpen bij de start van ons velwerk en ons aan vele contacten hebben geholpen. De organisatie Ethnic Affairs, en in het bijzonder haar medewerkers Asma Bashir en Vivien Wei Verheijen willen wij bedanken voor hun bijdrage aan ons onderzoek, het leggen van contacten en het verschaffen van literatuur. Ook de Asia New Zealand Foundation heeft ons veel essentiële informatie kunnen verschaffen en ons de mogelijkheid gegeven met nieuwe informanten in contact te komen, waarvoor wij deze organisatie en haar medewerkers zeer dankbaar zijn.

Daarnaast gaat onze dank uit naar de vele informanten die wij gesproken hebben en waarvan velen onze vrienden zijn geworden. Zij zullen in deze thesis anoniem blijven. De hulp van al deze mensen heeft dit onderzoek mogelijk maakt. We zijn al deze informanten dan ook zeer dankbaar voor al hun hulp en openhartigheid.

Tot slot willen wij onze dank uitspreken naar Steven Dijkstra, onze begeleider van de Universiteit Utrecht. Met zijn enthousiasme, begeleiding en feedback heeft hij ons gedurende het hele proces zeer goed ondersteund. Zonder zijn prettige begeleiding had deze thesis niet tot stand kunnen komen.

1. Inleiding

Globobabble:

Globalization, globality, globalable, globalicious, globiology, globalfull, , globaloney...

(Wilk 1998)

‘*Globalization*’ is volgens veel sociale wetenschappers hét buzzword van tegenwoordig (Lewellen 2002:7). Richard Wilk (1998) spreekt daarom al knipogend over ‘*globobabble*’: vrijwel alle gebeurtenissen in de huidige wereld hangen op een of andere wijze samen met mondialisering. Daarom is het van belang processen van mondialisering als uitgangspunt te nemen bij het bestuderen van nationale en regionale veranderingen in samenlevingen. Op nationaal niveau heeft mondialisering, als de drijvende kracht die mensen mobiel heeft gemaakt, onder andere geleid tot culturele diversiteit. Hierdoor komen voorheen veronderstelde homogene ‘nationale identiteiten’ onder druk te staan. Daarnaast is er door technologische ontwikkelingen de mogelijkheid ontstaan transnationale identiteiten te creëren. Mensen kunnen banden onderhouden met meer dan één samenleving en zich identificeren met meerdere werelden (Espiritu 2003). Het ontstaan van cultureel diverse samenlevingen, de veranderende ‘nationale identiteit’ en de mogelijkheid tot transnationale identificaties beïnvloedt hoe mensen hun omgeving en nationale identiteit beleven. Hiermee verandert de omgeving en de samenleving waarin mensen zich begeven. Dit leidt ertoe dat ook een gevoel van ‘thuis’, ‘*home*’, verandert. De bovengenoemde ontwikkelingen beïnvloeden dan ook processen van ‘*home making*’, het creëren van een ‘thuis’.

Hoe deze processen in de praktijk plaats kunnen vinden, staat centraal in deze thesis. Auckland, de grootste stad van Nieuw-Zeeland, biedt vanwege de nog relatief jonge geschiedenis de perfecte locatie voor een kwalitatief onderzoek naar deze sociale processen. In dit comparatief onderzoek staat centraal hoe twee verschillende groepen vorm geven aan hun identiteitsbeleving en een thuis creëren in de veranderende, cultureel divers wordende samenleving. Enerzijds is dit onderzoek gedaan onder een deel van de ontvangende groep¹, Pakeha (Nieuw-Zeelanders van Europese afkomst). Anderzijds wordt er aandacht besteed aan deze sociale processen bij nieuwe Chinese migranten die vanaf de jaren ’80 op relatief jonge leeftijd naar Nieuw-Zeeland kwamen en in Nieuw-Zeeland educatie volgden: 1.5 generatie Chinese migranten.

Auckland, where two worlds meet...

Auckland is met meer dan één miljoen inwoners de grootste stad van Nieuw-Zeeland. Meer dan een derde van de totale bevolking van Nieuw-Zeeland woont in deze stad (Statistics NZ census 2006).

¹ Onder de ‘ontvangende groep’ verstaan wij de dominante groep bewoners in een samenleving, de groep die de meerderheid vormt.

Sinds het samenvoegen van meerdere steden en districten in 2010, telt Auckland meer dan 200 stadsdelen (Auckland Museum 2013²). De stad wordt door de Nieuw-Zeelanders gezien als een metropool, een stad die niet te vergelijken is met de rest van Nieuw-Zeeland (King 1999). Daar waar hoogbouw wordt vermeden in de meeste delen van het land is *SkyCity* (de binnenstad van Auckland) een duidelijke uitzondering. De stad bevindt zich op het smalste punt van Nieuw-Zeeland en wordt omringd door zee. Land en zee raken hier met elkaar vervlochten, vandaar de zinsnede *'where two worlds meet'*³. Auckland ligt in een vulkanisch veld, wat te zien is aan de verschillende uitgedoofde vulkanen, het vulkanisch veld wordt echter als slapend beschouwd (Auckland Museum 2013).

In Nieuw-Zeeland is nog altijd sprake van sterke groei in immigratie. In het afgelopen jaar is het aantal immigranten met vier procent toegenomen, ten opzichte van een daling van zes procent van het aantal emigranten⁴ (Statistics NZ 2013). Auckland is de meest cultureel diverse stad van Nieuw-Zeeland en groeit hierin nog steeds. Deze toename in culturele diversiteit kan de beleving van nationale identiteit sterk beïnvloeden, veranderen of bedreigen (Castles 2002, Eriksen 2007). Dit maakt het bijzonder interessant om te kijken hoe men in deze stad de nationale identiteit beleeft en hoe dit processen van *'home making'*, hoe mensen een thuis creëren in de veranderende samenleving om hen heen, beïnvloedt.

Natives en newcomers

Door middel van een comparatief onderzoek zullen wij hier uiteenzetten hoe twee verschillende bevolkingsgroepen in Auckland een thuis creëren in een samenleving van toenemende culturele diversiteit. Aniek Bosch heeft dit vergelijkend onderzoek uitgevoerd onder Pakeha en Ilsa de Jong onder Chinese migranten. Pakeha worden samen met Maori⁵ als ontvangende groep in Nieuw-Zeeland beschouwd. Binnen deze ontvangende populatie vormen Pakeha de meerderheid. De Chinese migrantengemeenschap is momenteel de grootste migrantengroep in Auckland. Dit onderzoek beperkt zich tot 1.5 generatie Chinese migranten. Dit betreft migranten die op jonge leeftijd, voor hun 18de levensjaar, naar Nieuw-Zeeland zijn gemigreerd en in Nieuw-Zeeland educatie hebben gevolgd.⁶ Deze generatie heeft dus een achtergrond in China, maar is ook voor een groot deel opgegroeid in Nieuw-Zeeland. Juist vanwege deze dubbele achtergrond spelen processen van *home making* een belangrijke rol in het dagelijks leven van deze generatie migranten. Beide onderzoeksgroepen hebben niet alleen

² Wij hebben het Auckland Museum bezocht op 17 februari 2013.

³ Deze zinsnede wordt gebruikt op de website van *Auckland Tourism*: aucklandnz.co.nz. Hiermee doelt men in eerste instantie op de ligging van Auckland, waar zee en land met elkaar vervlochten raakt. Wij zien echter ook de culturele diverse samenleving van Auckland terugkomen in deze uitspraak.

⁴ Deze cijfers zijn gebaseerd op een periode van één jaar, van april 2012 tot en met april 2013.

⁵ De Maori hebben zich enkele eeuwen voor de Europeanen in Nieuw-Zeeland gevestigd.

⁶ Wij volgen hier de definitie die de Auckland Council geeft aan het begrip *1.5 immigrants*.

door hun achtergrond, maar ook door hun omgeving veel te maken met culturele diversiteit. Dit maakt het zeer interessant te onderzoeken hoe beide groepen de culturele diversiteit en nationale identiteit in Auckland ervaren, en hoe zij in deze veranderende samenleving een thuis creëren.

Onderzoek en relevantie

Met dit onderzoek hebben wij in kaart willen brengen hoe twee verschillende onderzoekspopulaties omgaan met de culturele diversiteit in hun stad, hun perceptie van de nationale identiteit en hoe zij een thuis creëren binnen dit geheel. Wij zijn ons ervan bewust dat dit onderzoek op slechts zeer kleine schaal is uitgevoerd, en daarom kunnen wij resultaten niet generaliseren voor een grotere groep. Beide onderzoeksgroepen zijn in zichzelf ook nog eens zeer divers. We hebben gesproken met individuen met zeer verschillende achtergronden, uit verschillende leeftijdsgroepen. Het is dan ook niet onze bedoeling om uit dit onderzoek algemene conclusies te trekken die toepasbaar zijn op de volledige onderzoeksgroepen.

Nieuw-Zeeland is een zeer geschikt land om sociaal wetenschappelijke theorieën te onderzoeken. Het land heeft een zeer jonge samenleving met een betrekkelijk geïsoleerde ligging. Volgens professor Ip (2011) kan de samenleving van Nieuw-Zeeland gezien worden als een kleine ‘mini-fabriek’ of model waar theorieën goed getest kunnen worden, omdat er minder sprake is van externe factoren die op het onderzoek van invloed kunnen zijn dan in andere landen.

Met dit onderzoek kunnen we inzicht geven in gevoelens, ervaringen en processen die een rol kunnen spelen op het niveau van een individu. Het doel van dit onderzoek is dan ook juist om de persoonlijke verhalen naar voren te brengen. Hiermee hopen wij een bijdrage te kunnen leveren aan het bredere wetenschappelijke debat over culturele diversiteit, de problematiek van *home making* en identiteitsvorming die hier nauw mee samenhangt.

Daarnaast kunnen resultaten van dit onderzoek meegenomen worden bij de totstandkoming van veranderingen in het immigratiebeleid van Nieuw-Zeeland. Bijvoorbeeld bij initiatieven in Auckland om de verschillende bevolkingsgroepen dichter bij elkaar te brengen en een leefbare cultureel diverse samenleving te creëren. Hierbij is het van belang dat men kennis heeft van de factoren die hier op individueel niveau een rol in spelen. Op deze wijze hopen wij ook op maatschappelijk niveau een relevante bijdrage te leveren. De resultaten van dit onderzoek zullen dan ook gedeeld worden met de *Auckland Council* en *Massey University*.

Methodologie

Gedurende een periode van drie maanden zijn wij op de onderzoekslocatie, in Auckland, aanwezig geweest om een comparatief onderzoek uit te voeren. Hiervoor hebben wij gebruik gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden. Wij zijn het onderzoek gestart met ‘*hanging out*’ en het voeren van informele gesprekken in Auckland. De observaties die wij hierbij deden gaven ons een eerste indruk

van de culturele diversiteit in de stad en de onderwerpen die leven onder de bevolking. Door middel van het houden van open en semi-gestructureerde interviews met informanten konden wij dieper op de onderwerpen ingaan en nieuwe informatie vergaren. Daarnaast is ‘participerende observatie’ een van onze belangrijkste onderzoeksmethodes geweest. Door ons zoveel mogelijk tussen de onderzoekspopulaties te begeven konden wij een goede indruk krijgen van het gedrag van informanten, dagelijkse activiteiten en factoren die onbewust meespelen in het thuisgevoel van informanten. Tevens was dit een goede manier om een persoonlijke vertrouwensband op te bouwen met informanten, wat de betrouwbaarheid van data ten goede is gekomen. Zo kon Aniek door lid te worden van een *meet-up* groep⁷ veel nieuwe mensen uit de onderzoeksgroep leren kennen en sociale activiteiten met hen ondernemen. Ilsa heeft zich aangesloten bij een Chinese Language Network, waar zij samen met Chinese jongeren Chinees kon leren en andere activiteiten ondernam. Door ons in dergelijke netwerken te begeven hebben wij op een vriendschappelijke manier veel tijd kunnen doorbrengen met informanten. Zij waren zich bewust van onze rol als onderzoeker en vonden het over het algemeen erg leuk om hun ervaringen met ons te delen en met ons over het onderzoek te spreken.

Tot slot is ook krantenanalyse een nuttige onderzoeksmethode gebleken. Vooral voor het begrip van nationale identiteit in Nieuw-Zeeland en de houding van de samenleving ten opzichte van culturele diversiteit was dit erg nuttig. Zo hebben we gekeken naar de manier van berichtgeving over de samenleving en werden er regelmatig onderzoeksrelevante artikelen gepubliceerd, waarover wij met informanten konden spreken.

De informatie die wij presenteren in deze scriptie is dus tot stand gekomen door gebruik van verschillende methodes en afkomstig van persoonlijk contact met in totaal 68 informanten. Hiervan waren 26 Pakeha, 29 van Chinese afkomst, vijf waren experts en acht waren van een andere etnische achtergrond (vooral Zuid-Afrikaans⁸). Naast zeer actieve participerende observatie met Pakeha zijn er zes interviews gehouden onder de Pakeha. Vier van hen zijn geboren en getogen in Nieuw-Zeeland, twee van hen zijn in Europa geboren en op jonge leeftijd naar Nieuw-Zeeland gemigreerd. Zij worden door de samenleving beschouwd als Pakeha en rekenen ook zichzelf daartoe. Er zijn elf open of semi-gestructureerde interviews gehouden met Chinese informanten, van wie zeven gerekend kunnen worden tot de 1.5 generatie Chinese migranten. Twee waren eerste generatie migranten, één was tweedegeneratie Chinese Nieuw-Zeelander en één was derde generatie Chinese Nieuw-Zeelander. Daarnaast hebben wij drie expertinterviews afgenomen met mensen die vanuit hun organisatie of functie veel relevante informatie konden geven over ons onderzoeksonderwerp.

⁷ *Meet-up* is een wereldwijd sociaal netwerk om mensen te ontmoeten. Evenementen worden georganiseerd via de website van *Meet-up*. Aniek heeft zich gedurende onze onderzoeksperiode ingeschreven bij het regionale netwerk in Auckland.

⁸ Gedurende ons veldwerk in Nieuw-Zeeland verbleven wij bij een Zuid-Afrikaans gastgezin.

Opbouw thesis

Deze thesis wordt gestart met een theoretische onderbouwing waar de belangrijke wetenschappelijke theorieën die de basis vormen voor dit onderzoek besproken zullen worden. Allereerst zullen wij mondialisering bespreken als proces dat ten grondslag ligt aan vele veranderingen in samenlevingen van tegenwoordig. Daarna gaan wij in op de huidige, met mondialisering samenhangende, migratieprocessen. Vervolgens zullen wij ingaan op *home making* en een aantal belangrijke factoren die hierop van invloed zijn: transnationalisme, de ‘nationale identiteit’ en de houding van het ontvangende land ten opzichte van migranten. Tot slot zullen wij afsluiten met een concluderend woord over *home making* en identiteitsbeleving in een cultureel divers wordende samenleving.

Het theoretisch kader zal in hoofdstuk drie gevolgd worden door een contextueel hoofdstuk, waarin de geschiedenis en positie van beide onderzoeksgroepen wordt weergegeven. Daarnaast zal ook de biculturele nationale identiteit van Nieuw-Zeeland en de groeiende culturele diversiteit hierbinnen besproken worden.

Hoofdstuk vier van deze thesis begint met een beeldschets van de culturele diversiteit in Auckland en laat zien hoe organisaties en het stadsbeleid hier over het algemeen mee omgaan. De twee daarop volgende paragrafen bespreken per onderzoeksgroep de onderzoeksresultaten, in het licht van de wetenschappelijke theorieën in het eerder beschreven theoretische kader.

In hoofdstuk vijf, de conclusie, komen beide deelonderzoeken samen en worden met elkaar vergeleken. Daarna volgt de literatuurlijst en ten slotte is in de bijlage een Engelse vertaling van de samenvatting van het onderzoek en de thesis te vinden.

2. Mondialisering en home making theoretisch belicht

De wereld is in de afgelopen tientallen jaren in een stroomversnelling terechtgekomen. Op zowel economisch gebied als op politiek en cultureel gebied is er in toenemende mate sprake van verbondenheid tussen verschillende delen van de wereld. Eriksen (2007) spreekt in dit verband van toegenomen ‘*interconnectedness*’. Dit proces is in gang gezet door industriële ontwikkelingen, nieuwe technologische uitvindingen en moderne communicatiemiddelen. Giddens stelt dat vooral de verbinding tussen lokale en mondiale processen vernieuwend is. Handelingen en gebeurtenissen op lokaal niveau kunnen niet langer los worden gezien van een groter wereldwijd geheel (Eriksen 2007). Ook Castles en Davidson (2000) wijzen op de toegenomen intensiteit en het tegenwoordige ‘alles omarmende karakter’ van moderniseringsprocessen. Deze geïntensiveerde, versnelde en veelzijdige processen kunnen worden aangeduid met de term mondialisering.

Eriksen (2007) wijst op het feit dat deze ontwikkelingen grote gevolgen hebben gehad voor onze perceptie van ruimte en afstand. Hij stelt dat mondialisering kan worden gezien als een overkoepelende term voor alle processen die afstand irrelevant maken. Hoewel de andere kant van de wereld in absolute afstand nog steeds even ver bij ons vandaan is, lijkt die toch zoveel bekender en toegankelijker. Afstand speelt steeds minder een rol. Deze veranderende perceptie van ruimte en tijd noemt Harvey ‘*time-space compression*’ (Eriksen 2007:35).

Mede door de veranderende perceptie van ruimte en afstand heeft mondialisering ertoe geleid dat de mobiliteit van mensen en contacten tussen verschillende culturen drastisch zijn toegenomen. Hierdoor worden samenlevingen steeds meer cultureel divers (Eriksen 2007). Dit kan grote gevolgen hebben voor het thuisgevoel dat mensen creëren in de samenleving waarin zij leven of de samenleving waartoe zij ‘behoren’. Zo heeft bijvoorbeeld in Nederland een toename in culturele diversiteit geleid tot een gevoel van vervreemding van de eigen omgeving onder een deel van de Nederlanders. Niet iedereen kan zich identificeren met inwoners van cultureel diverse achtergronden (Heijne 2011). In dit hoofdstuk zullen wij laten zien hoe diverse processen van invloed kunnen zijn op nationale identiteitsbeleving en *home making*.

Mondialisering en migratie

Zoals gezegd heeft mondialisering door vele technologische ontwikkelingen ertoe geleid dat mensen steeds meer mobiel zijn geworden. Hoewel dat niet wil zeggen dat migratie in absolute aantallen is toegenomen, hebben huidige mondialiseringsprocessen migratie wel op grote, intensieve schaal doen toenemen: mensen migreren steeds verder, om een veelvoud aan redenen (Lewellen 2002). Hierdoor heeft ook in de benadering van migratie in het sociaal wetenschappelijk onderzoeksperspectief een verschuiving plaats gevonden. Transnationalisme, het onderhouden van banden met meerdere landen, en het ontstaan van cultureel diverse samenlevingen zijn nu essentiële onderdelen in het

wetenschappelijk debat, evenals de gevolgen die deze concepten hebben op nationale en individuele processen van identiteitsvorming en *home making*.

De antropologie van migratie

Ondanks het feit dat migratie op grote schaal altijd al aanwezig is geweest, is het pas sinds de jaren '90 een belangrijk onderwerp in de sociale wetenschappen. Castles (2002) wijst het einde van de Koude Oorlog aan als een van de belangrijke factoren hiervoor. Hierdoor werden letterlijk de hekken naar het 'Westen' opengezet voor grote migratiestromen. Sindsdien is de theorievorming over en analyse van effecten van migratie niet meer verdwenen in wetenschappelijke en politieke discussies en literatuur.

Lewellen (2002) wijst op de grotere diversiteit in vormen, motieven en netwerken van internationale migratie: behalve economische factoren spelen ook factoren als kwaliteit van het leven, gezondheid, netwerken en politieke beslissingen een belangrijke rol. Castles (2002) focust vooral op de aard van migratie, die door mondialisering sterk is veranderd. Er is altijd al internationale migratie geweest, maar in het verleden werd dit beschouwd als de permanente verhuizing naar een andere natie. Dit werd ook wel het '*settler model*' genoemd. Ook kon er sprake zijn van tijdelijke migratie: hierbij ging het om tijdelijke arbeidsmigranten die na een bepaalde tijd terugkeren naar hun land van herkomst. In beide gevallen leverde deze migratie geen problemen op voor de soevereiniteit van de natie of voor de nationale identiteit. Castles (2002) constateert dat de veranderingen omtrent migratie, teweeg gebracht door mondialisering, vooral ingrijpen op juist dit niveau. Onder de huidige omstandigheden van migratie kan de 'nationale identiteit', en de beleving hiervan, wel onder komen druk te staan, waarbij de soevereiniteit van een natie als bedreigd kan worden ervaren. Hij noemt hiervoor vier redenen. Ten eerste is migratie meer divers geworden. Ten tweede hebben technologische ontwikkelingen op het gebied van transport en communicatie ertoe geleid dat meer mensen tijdelijk migreren of 'heen-en-weer' migreren. Ip (2011) spreekt in dit verband over '*circulatory migration*'. Ten derde hebben nieuwe communicatiemogelijkheden ertoe geleid dat migranten zich verbonden kunnen voelen met meerdere samenlevingen en banden kunnen onderhouden met het land van herkomst. Op deze manier ontwikkelen zij een transnationaal bewustzijn. Dit proces kan worden aangeduid als transnationalisme (Castles 2002, Castles&Miller 2009). Tot slot worden deze ontwikkelingen versterkt door de opkomst van informele communicatienetwerken of organisaties die landsgrenzen overschrijden (Castles 2002:1146). Deze vier factoren versterken elkaar en zijn van invloed op de nationale identiteitsbeleving van zowel migranten als leden van de ontvangende groep en bepalen het 'thuisgevoel' dat mensen creëren in een samenleving.

Home making

I am a turtle, wherever I go I carry 'home' on my back.

Gloria Anzaldúa (Espiritu 2003:9)

De bovenstaande quote van Gloria Anzaldúa laat zien dat 'home', een thuisgevoel, niet alleen een fysieke plaats kan zijn, maar dat het ook een concept is, tijdelijk en veranderbaar, geconstrueerd door herinnering en verbeelding. Espiritu (2003:2) definieert deze processen van 'home making' als volgt: "the processes by which diverse subjects imagine and make themselves at home in various geographic locations". Home making betreft op deze manier het proces waarin actief betekenis wordt gegeven aan een plaats. Dit is ook waar Eriksen (2007) op wijst met zijn uitleg van de transformatie van *space* naar *place*: door betekenis en vorm toe te kennen aan een 'lege', fysieke ruimte, wordt een betekenisvolle *place* gecreëerd. Mazumdar en Mazumdar (2009) zien *home making* als het proces waarbij mensen betekenis geven aan de sociale wereld waarin zij zich begeven. Op deze manier wordt, door middel van actieve *home making*, een thuis, 'home', gecreëerd. 'Thuis' is dan ook niet een vaststaand en bepaald begrip, maar een construct. Naficy stelt dat een 'thuis' geconstrueerd kan worden: "Home is anyplace; it is temporary and it is moveable; it can be built, rebuilt and carried in memory by acts of imagination" (Espiritu 2003:11). Evenzo geldt dit ook voor het concept 'belonging': tot welke groep behoort iemand, met welke mensen identificeert iemand zich? Groepsidentiteit, of 'social identity', is volgens Tjafel en Turner een belangrijk onderdeel in persoonlijke identiteit. Een sociale context beïnvloedt tot welke groep iemand behoort, met wie hij zich identificeert. Deze vorm van *belonging* bepaalt in hoge mate de persoonlijke identiteit van iemand en waar iemand zich thuis voelt (Taylor&Moghaddam 1987). Geschiere en Jackson (2006) wijzen erop dat *belonging* inventief kan zijn; een gevoel van verbondenheid wordt gecreëerd, het is een verbeelding. Dat is ook waar Anderson (2006) op doelt met de 'imagined community': een groep mensen binnen een natie staat voelt zich met elkaar verbonden, zonder dat men elkaar echt zal kennen. De verbintenis tussen hen is *imagined*.

Door processen van mondialisering vallen de grenzen van de natie staat echter niet vanzelfsprekend meer samen met de sociale omgevingen waarin mensen zich bevinden. Samenlevingen zijn niet langer mono-cultureel. Gevoelens van verbondenheid kunnen hierdoor onder druk komen te staan. Dit grijpt drastisch in op *home*, *belonging* en identiteit (Geschiere&Jackson 2006). Dit vraagt dan ook om nieuwe *home making strategies*, zowel voor migranten die zich in een nieuwe samenleving vestigen en transnationale netwerken onderhouden, als voor inwoners van het ontvangende land, waar culturele diversiteit steeds meer toeneemt. Deze *home making strategies* kunnen bijvoorbeeld een opleving in nationalisme, religie of muziek inhouden, actief gebruik van symbolen, opbouwen van sociale netwerken en nostalgische gevoelens bewerkstelligen (Mazumdar&Mazumdar 2009).

Hieronder wordt ingaan op verschillende factoren die *home making* voor migrantengroepen en de ontvangende groep kunnen beïnvloeden: transnationalisme, de 'nationale identiteit' in een cultureel

divers wordende samenleving, de houding van het ontvangende land ten opzichte van migranten en hun adaptatiestrategieën.

Transnationalisme als sociale netwerken

Zoals eerder al benoemd, heeft mondialisering transnationalisme mogelijk gemaakt. Dit houdt in dat mensen banden onderhouden met twee of meer samenlevingen. Men kan zich identificeren met meerdere werelden (Espiritu 2003). Mensen kunnen gemakkelijker contacten onderhouden en zijn hierdoor in staat transnationale netwerken te creëren, volgens Fog Olwig (2007:9): *'When examined within the context of networks, migration involves neither rupture nor continuity in social life. Rather, it involves the extending, developing, negotiating, and redefining of relations.'* Zij beschrijft dat transnationale processen en relaties centraal zijn komen te staan bij migratie. Meerdere generaties migranten blijven zich oriënteren op hun land van herkomst waardoor deze transnationale sociale netwerken worden gevormd. Sociale relaties worden nu meer beschouwd als sociale netwerken waarbinnen het individu zich begeeft. Deze sociale netwerken kunnen grensoverschrijdend zijn en worden steeds flexibeler. Bij een groot deel van de migranten blijft de familie, achterblijvend in het land van herkomst of gemigreerd naar andere landen, behoren tot het sociale netwerk (Fog-Olwig 2007).

Het ontstaan van deze transnationale sociale netwerken beïnvloedt de hierboven genoemde processen van *home making* en *belonging* voor migranten. Espiritu (2003) wijst op het feit dat migratie meer behelst dan alleen ergens arriveren en daar settelen. Het gaat vooral ook om het creëren van een 'thuis', het jezelf een plaats geven in een nieuwe samenleving. Migranten kunnen een soort transnationale '*space between*' creëren, een identificatie met twee verschillende werelden of culturen. Hiermee is *home* niet alleen meer een fysieke plaats, maar ook een concept, een *imagination* (Anderson 2006). Er is sprake van een veranderende samenleving, waar opnieuw een betekenisvolle plaats gecreëerd moet worden waarin men zich thuis kan voelen.

Dit is echter niet altijd zo gemakkelijk als het klinkt. Espiritu (2003) wijst op de '*transnational struggles*' die tweedegeneratie immigranten kunnen ondervinden in processen van identiteitsvorming. Enerzijds groeien zij op in hun geboorteland en voelen zij zich verbonden met dat land. Anderzijds onderhouden ze, vooral via de ouders, contacten met het land van herkomst van hun ouders. Maar ze hebben zelf nooit in het land van herkomst gewoond. En tevens zijn ze in het vestigingsland vaak onderdeel van een minderheidsgroep, een etnische of culturele minderheid. Eveneens verandert dit de positie van de ontvangende groep. Dit kan processen van *home making* en *belonging* bemoeilijken, want waar voel je, je thuis, en tot welke groep behoort je dan?

'Nationale identiteit' en home making

Niet alleen voor migranten, ook voor leden van de ontvangende groep leveren processen van mondialisering nieuwe uitdagingen op voor *home making*. Al eerder is besproken dat door

mondialisering en migratie de ‘nationale identiteit’ onder druk komt te staan. Castles (2002) merkt de toenemende culturele diversiteit binnen de natiestaat aan als een van de belangrijkste oorzaken hiervoor. Dit heeft ook gevolgen voor *home making* onder de ontvangende groep.

Kirloskar-Steinbach (2004) stelt dat de ‘nationale identiteit’ gezien kan worden als een sociaal fenomeen dat een gevoel van *belonging* versterkt; het behoren tot de natiestaat. Om aan te sluiten bij Anderson (2006) kan dit worden vergeleken met een *imagined community*, een band tussen een groep mensen wordt versterkt door normen en waarden en een gezamenlijk tijdsbesef, geschiedenis en taal. Hoewel alle leden van een *imagined community* elkaar nooit allemaal kennen, kunnen zij zich toch verbonden met elkaar voelen. Hierbij functioneren collectieve geschiedenis en gemeenschappelijke taal als bindmiddel. Daarnaast stelt Kirloskar-Steinbach (2004) dat dit niet alleen zorgt voor een gevoel van ‘thuis’, maar het ook bepaalt wie wel en wie niet bij de groep horen, er kan sprake zijn van uitsluiting, *othering*. Daarbij is het een menselijke behoefte om ergens toe te willen behoren. Hieraan wordt vooral vorm gegeven door het lidmaatschap van de natiestaat, het overkoepelende orgaan dat hier voor zorgt. *‘Because of their connectedness, members of a nation overcome their individual preferences and work for the good of the whole’* (Kirloskar-Steinbach 2004:32). Zij stelt dat er in eerste instantie vooral sprake is van het behoren tot de natiestaat en dat een gevoel van verbinding vooral ontstaat tussen mensen behorende tot dezelfde natie, maar dat er steeds meer sprake is van bindingen die verder gaan dan de grenzen van de natiestaat (Kirloskar-Steinbach 2004). Door toegenomen culturele diversiteit is het namelijk lastiger te spreken van een monoculturele natiestaat. Ook Eriksen (2007) concludeert dat door toegenomen migratie *mixing* van culturen plaats vindt. De monoculturele ‘nationale identiteit’ staat op deze manier onder druk. Anderzijds wijzen Geschiere en Jackson (2006) erop dat toenemende culturele diversiteit ook kan leiden tot een opleving van de ‘nationale identiteit’, al is dit dan niet meer een overkoepelende identiteit voor alle inwoners van de natiestaat, maar slechts voor de ‘oorspronkelijke’ inwoners die door toegenomen diversiteit ‘hun’ identiteit als bedreigd zien. Geschiere en Jackson (2006:1) benoemen dit als een *‘upsurge in autochtony’*.

Zoals in de twee bovenstaande paragrafen naar voren is gekomen, levert een cultureel divers wordende samenleving zowel voor leden van de ontvangende groep als voor migranten lastige identiteitsvraagstukken op en beïnvloedt dit in hoge mate processen van *home making* en *belonging*. Dé ‘nationale identiteit’, die overkoepelend zou zijn voor alle inwoners van een samenleving, lijkt niet meer te kunnen bestaan. In een cultureel diverse samenleving vallen grenzen niet meer samen met die van de natiestaat, stelt ook Baumann (1999:viii): *“There is no such thing as a multicultural society within the boundaries of one nation-state”*. Enerzijds biedt dit mogelijkheden voor migranten, maar anderzijds bemoeilijkt dit ook het creëren van een thuis voor zowel migranten als voor leden van de ontvangende groep. Om de ‘nationale identiteit’ toch enigszins te beschermen kunnen er binnen natiestaten bepaalde wetten en regels zijn betreffende het verkrijgen van burgerschap en kan de mate

waarin migranten welkom zijn verschillen. Ook kunnen migranten en leden van de ontvangende groep verschillende aanpassingsstrategieën toepassen om een thuis te creëren in de samenleving, zich wel of niet onderdeel voelend van de nationale identiteit.

Adaptatiestrategieën en het hospitality discourse

Naast transnationale netwerken en de 'nationale identiteit' wordt *home making* ook beïnvloed door aanpassingsstrategieën van immigranten en de houding van de ontvangende groep tegenover immigrantengroepen. Deze factoren beïnvloeden de uitingen van culturele diversiteit in de natiestaat en daarmee ook *home making* in deze cultureel diverse samenleving (Berry 1997).

De wetgeving over migratie en vestiging en het daarbij behorende inburgeringsbeleid is niet alleen per natie verschillend, maar ook afhankelijk van de lokale context. Door migranten kan er op verschillende manieren vorm worden gegeven aan de volgens de wet opgestelde 'inburgering' (Castles & Miller 2009). Deze processen van adaptatie, de mogelijkheid tot het wel of niet behouden van culturele waarden en normen, de keuzes die men hierin maakt en het wel of niet geaccepteerd worden in het land van vestiging, zijn van invloed op *home making* en identiteitsvorming.

Berry (1997) onderscheidt vier verschillende 'adaptatiestrategieën'. Dit zijn manieren van aanpassing aan de culturele waarden en normen van het vestigingsland, die enerzijds worden bepaald door keuzes die migranten zelf maken en anderzijds ook door de houding van het ontvangende land. De verschillende strategieën lichten we hier kort toe. Assimilatie betreft het geheel overnemen van de culturele normen en waarden van het land van vestiging. Berry benoemt een samenleving waar assimilatie plaatsvindt ook wel als een '*melting pot*', waarbinnen verschillende culturele groepen niet langer zichtbaar zijn. Onder integratie verstaat hij het behoud van 'eigen' culturele normen en waarden, wat volledig geaccepteerd wordt door het vestigingsland. Hierbij is sprake van multiculturalisme. Brug en Verkuyten (2007) benoemen dit ook wel als het mozaïek model, waarbij diverse groepen naast en met elkaar wonen, werken en leven, maar waarbij iedere groep de eigen culturele identiteit behoudt. Barker stelt dat het mozaïek model minderheidsgroepen de mogelijkheid biedt om hun 'eigen' culturele waarden te behouden en zo hun sociale status in de samenleving te kunnen behouden. Meerderheidsgroepen kunnen dit echter beschouwen als een bedreiging voor hun groepsidentiteit en sociale positie in de samenleving (Brug en Verkuyten 2007). De derde adaptatiestrategie volgens Berry (1997) betreft separatie of segregatie. Bij separatie en segregatie behouden migranten hun 'eigen' culturele normen en waarden en zonderen zich af van de samenleving (separatie), of worden niet betrokken bij de samenleving (segregatie). Tot slot wordt bij marginalisatie een minderheidsgroep geheel niet geaccepteerd en neemt de groep een marginale positie in binnen de samenleving. (Berry 1997:9-12). Deze adaptatiestrategieën beïnvloeden de positie die iemand inneemt in een samenleving en daarmee de manier waarop iemand een thuisgevoel creëert.

Dit laat zien dat ook de ontvangende samenleving invloed heeft op de positie die iemand inneemt in een samenleving. Bell (2010) spreekt in dit verband over het belang van het discours van ‘*hospitality*’ in de verhouding van relaties tussen bewoners en migranten. Onder *hospitality* verstaat Bell de complexe en machtsgeladen set van relaties tussen de ontvangende samenleving, de ‘host’ en de nieuwkomers. Bell stelt dat de mate van *hospitality* de ontvangst van migranten in het vestigingsland bepaalt. Deze kan heel open en gastvrij zijn, maar ook zeer gesloten en met ongelijke rechten en kansen voor migranten. Een open *hospitality discourse* kan echter ook leiden tot een verhoogde ervaren bedreiging onder de ontvangende groep, of een deel daarvan, aldus Barker (Brug en Verkuyten 2007).

Het *discourse of hospitality* hangt dan ook nauw samen met de positie van soevereiniteit van een natie. Naties met een gesloten houding richting migranten bewaken de eigen nationale soevereiniteit in sterkere mate dan landen met een meer open karakter. Bell (2010) stelt dat ook in landen met een zeer hoge mate van *hospitality*, met een zeer open karakter, migranten niet zonder meer onderdeel worden van de ‘nationale familie’. Rosello beargumenteert dat, ondanks een hoge mate van *hospitality* ‘*guests*’ altijd ‘*guests*’ kunnen blijven en zo nooit tot de ‘nationale’ familie gaan behoren (Bell 2010). Volgens Bell (2010:247-248) schiet het *hospitality discourse* hierin te kort: “*It seems that, in the longer term, the discourse of hospitality does not provide the resources to allow new migrants to be ‘at home’ and included within the sovereign national family*”. Hier speelt het bestaan van ‘*differential inclusion*’ een rol: “*a group of people is deemed integral to the nation’s economy, culture, identity and power – but integral only or precisely because of their designated subordinated standard*” (Espiritu 2003:47). Dit wil zeggen dat de groep wel als onderdeel van de samenleving wordt beschouwd, maar wel als een aparte groep daarbinnen. Er is dan vooral sprake van segregatie.

De mate van *hospitality* speelt dan ook voor zowel migrantengroepen als voor ontvangende groepen een rol bij de invulling van *home making* in de veranderende samenleving.

Home making in een cultureel divers wordende samenleving

We hebben gezien dat natiestaten onder invloed van moderniseringsprocessen sterk aan verandering onderhevig zijn. Technologische ontwikkelingen en verbeterde communicatiemogelijkheden hebben migratie op intensieve schaal mogelijk gemaakt en tevens geleid tot het ontstaan van transnationale netwerken. Wereldwijd krijgen samenlevingen hierdoor te maken met toenemende culturele diversiteit. Zoals hierboven werd beargumenteerd, kan de ‘nationale identiteit’ hierdoor onder druk komen te staan. In de moderne tijd van wereldwijde stromen van goederen, mensen, kennis en informatie voldoen oorspronkelijke nationale referentiekaders niet meer. Zo is er zowel voor leden van de ontvangende groep als voor immigrantengroepen een nieuwe uitdaging komen te liggen in *home making* in deze cultureel diverse samenlevingen. De mogelijkheden om grensoverschrijdende

contacten te onderhouden en kennis te nemen van wereldwijde gebeurtenissen zijn groter dan ooit. Al deze ontwikkelingen hebben tot lastige identiteitsvraagstukken geleid.

Espiritu (2003) stelt dat het daarom noodzakelijk is verder te kijken dan de beperkingen van de natiestaat. Zij pleit dan ook voor de definitieve toetreding van het concept transnationalisme in de politieke discussie, wat moet leiden tot acceptatie van ‘*dual citizenship*’, dubbel burgerschap, en identificatie met meerdere werelden. Castles (2002) concludeert eveneens dat *citizenship* centraal moet staan in de huidige transformaties van samenlevingen. Hij pleit voor een nieuwe notie van ‘*multicultural citizenship*’. Of, zoals Kirloskar-Steinbach (2004) concludeert, kan een gevoel van *home* in een cultureel diverse natiestaat alleen gevonden worden wanneer we zoeken naar de ‘*common denominator*’, gemeenschappelijke culturele normen en waarden dienen gecreëerd te worden. Dit is echter niet zomaar gedaan, en daarom is deze problematiek een belangrijk onderwerp in de huidige wetenschappelijke en politieke discussies omtrent migratie en identiteit.

Ghorashi (2009) stelt dat er een verschil kan worden gemaakt in ‘dikke’ en ‘dunne’ constructies van nationale identiteit. Hiermee doelt ze op het verschil in een natie waar heel duidelijk cultureel gedefinieerd wat goed is, een dikke constructie van nationale identiteit, tegenover een nationale identiteit waar ruimte is voor diverse ideeën over dat wat goed is, een dunne constructie van nationale identiteit. Ze stelt dat bij een dunne geconstrueerde nationaliteit er meer plaats is voor culturele diversiteit en er meer mogelijkheden zijn voor migranten. Bij een dikke geconstrueerde nationale identiteit zijn de mogelijkheden beperkt en wordt er in grote mate culturele adaptatie verlangd van migranten. Dit maakt het lastiger om onderdeel uit te maken van de samenleving binnen een natie. Om dit op te lossen stelt Ghorashi (2009) dat het van belang is tussenruimtes te creëren waar verschillen culturen elkaar kunnen treffen. Baumann (2002) spreekt in dit verband over collectieve identiteit als een middel om hiermee om te gaan. Hij maakt onderscheid tussen een *dominant discourse*, waarbij een bestaand, hegemonisch beeld over een bepaalde gemeenschap en cultuur wordt gekopieerd en bevestigd, en een *demotic discourse*. Het *demotic discourse* beschouwt culturen, gemeenschappen en identiteit als dynamische processen waarin er ruimte is nieuwe collectieve identiteiten te creëren. Dit sluit aan bij het concept van Ghorashi over dunne nationale identiteit. In een samenleving waar culturele diversiteit toeneemt, worden beide discoursen tegelijkertijd toegepast. Enerzijds worden er nieuwe gemeenschappen en collectieve identiteiten gecreëerd (*demotic*) en anderzijds worden collectieve identiteiten bewaakt en vastgehouden (*dominant*). In verschillende contexten wordt collectieve identiteit op verschillende manieren benaderd. Baumann (2002:194) noemt dit de *dual discursive competence*: “*This dual discursive competence turns the ideas of culture, community and collective identity into objects of questioning, redefinition and sometimes contestation*”. Op deze wijze kan identificatie en groepsidentiteit dus een middel worden om een thuisgevoel te creëren en om te gaan met culturele diversiteit.

Op nationaal en lokaal niveau moeten zowel immigranten als leden van de ontvangende groep in de veranderende cultureel diverse samenleving opnieuw identiteit construeren en een thuisgevoel

creëren. Onder invloed van moderniseringsprocessen kunnen we een spanningsveld constateren tussen de nationale identiteit en de cultureel divers wordende samenleving. In dit onderzoek richten wij ons op de vraag hoe zowel immigranten als leden van de ontvangende groep in een samenleving een thuis proberen te creëren en welke rol de nationale identiteitsbeleving speelt in *home making*. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in Auckland, Nieuw-Zeeland. Allereerst wordt nu de context van de onderzoekssituatie nader toegelicht.

3. The land of the long white cloud

Auckland, de grootste stad van Nieuw-Zeeland is een bijzonder cultureel diverse stad. Maar liefst één op de vier inwoners van de stad is niet in Nieuw-Zeeland geboren (Bell 2010). Processen van migratie, transnationalisme en veranderingen in de nationale identiteit spelen hier daarom een belangrijke rol. Deze processen en veranderingen beïnvloeden ook het proces van *home making* zeer sterk. Ons onderzoek richt zich op deze processen onder enerzijds een deel van de ontvangende groep, de Pakeha, en anderzijds de grootste migrantengemeenschap in Auckland, de Chinese gemeenschap.

In de volgende twee paragrafen zullen wij voor beide onderzoeksgroepen kort ingaan op de relevante achtergrondinformatie die een rol speelt bij de processen van *home making* en identiteitsbeleving voor deze groepen.

Pakeha in Aotearoa

Nieuw-Zeeland, ook wel Aotearoa genoemd, dat in de taal van de Maori ‘*The land of the long white cloud*’ betekent, kent een vrij jonge geschiedenis. De samenleving en haar samenstelling is door mondialisering voortdurend in beweging en kent een geschiedenis van *natives* en *newcomers*. In 1840 werd Nieuw-Zeeland een zelfstandige Britse kolonie⁹. Hierbij werd de ‘*Treaty of Waitangi*’ getekend. De kern van dit verdrag bedroeg de officiële bevestiging van gelijkwaardigheid en partnership tussen de Maori en de Pakeha. De *Treaty of Waitangi* werd ingevoerd om de Maori te betrekken bij de ‘nationale identiteit’, maar vormde echter meer een manier om vorm te geven aan de heersende verdeelde samenleving (Rata 2005). De Maori namen in eerste instantie een marginale positie in binnen de samenleving (Berry 1997).

Ten gevolge van de *Treaty of Waitangi* werden er een aantal ‘*supporting mechanisms*’ opgesteld voor de Maori, ter bescherming van de culturele identiteit van de Maori. De ‘nationale identiteit’ van Nieuw-Zeeland, tegenwoordig gezien als bicultureel, kent dan ook zowel invloeden van de Maori als van de Pakeha, Nieuw-Zeelanders van Europese afkomst (Bell 2010). Volgens Rata (2005) is deze biculturele identiteit van de natiestaat echter meer een ideaal concept. Ook Hill (2010) stelt dat Maori al sinds het kolonialisme op zoek zijn naar behoud van ‘eigen’ culturele waarden en normen, maar zich ook proberen aan te passen aan de ‘moderne’ en dominante cultuur van de Pakeha. Op deze manier wordt er meer gezocht naar een mozaïekmodel in de samenleving, zoals Brug en Verkuyten (2007) dat beschrijven, waarbij ruimte is voor culturele verschillen.

Culturele diversiteit bepaalt het straatbeeld van vele grote steden, zo ook Auckland. Tegenwoordig heeft Nieuw-Zeeland zijn politieke banden met Groot-Brittannië voor een groot deel verbroken. Daarnaast nemen ook meer en meer economische en sociale banden af. Dit tezamen met de

⁹ Nieuw-Zeeland werd in feite onafhankelijk, maar valt nog wel steeds onder de Britse Kroon.

veranderingen in het immigratiebeleid, die er toe hebben geleid dat nieuwe migratiestromen op gang zijn gekomen, heeft voor een verandering in attitude gezorgd. Nieuw-Zeeland kende tot 1986 een immigratiebeleid waarbij onderscheid gemaakt werd tussen immigranten uit bepaalde landen. Vooral immigranten uit het Verenigd Koninkrijk, Australië en een aantal Pacifische landen waarmee Nieuw-Zeeland historische banden heeft, genoten een voorkeurspositie. Na het afschaffen van dit beleid werd in 1991 een puntensysteem ingesteld, waarbij migratie van hoogopgeleiden werd aangemoedigd. Dit model maakte migratie voor hoogopgeleiden uit alle landen makkelijker. Dit zorgde ervoor dat de samenstelling van immigranten meer divers werd, vooral migratie uit Aziatische landen groeide. Deze verandering in de samenstelling van immigranten is een mondiale trend (Castles 2002).

Nieuw-Zeeland heeft in theorie dus een biculturele identiteit, maar dit gaat tegenwoordig, door veranderingen in de samenstelling van immigranten en de daardoor veranderende samenleving, niet meer om twee culturen. Door de reeds aanwezige biculturele achtergrond is cultuurbehoud voor diverse migrantengroepen gemakkelijker. Toen vanaf de 20ste eeuw de migratiestromen naar Nieuw-Zeeland op gang kwamen, konden de ‘*supporting mechanisms*’, opgesteld in de ‘*Treaty of Waitangi*’, gemakkelijk getransformeerd worden voor andere etnische groepen. Spoonley (1988) constateert dat ook de gemarginaliseerde positie bij de Maori in de afgelopen tientallen jaren heeft geleid tot een nieuwe, sterke culturele identiteitsbeleving, die hij ook terugziet bij andere, eveneens gemarginaliseerde groepen. Hij concludeert dat de Pakeha hierop moeten antwoorden door ook hun culturele identiteit te ontwikkelen. Zo zou er een ‘multiculturele identiteit’ gecreëerd kunnen worden, waarbij de culturele diversiteit onderdeel uitmaakt van de ‘nationale identiteit’. Dit is mogelijk als er sprake is van een dunne constructie van de ‘nationale identiteit’ (Ghorasi 2009).

De manier waarop vorm wordt gegeven aan *home* en de culturele identiteit vraagt voortdurend om aanpassing. Nieuw-Zeeland is steeds meer op zoek naar culturele autonomie. Zoals Castles (2002) constateert grijpen de veranderingen, teweeg gebracht door mondialisering, in op processen rondom nationale identiteitsbeleving. Door migratie en moderne technieken, zoals communicatie- en reismogelijkheden, komt de ‘nationale identiteit’ en de beleving hiervan onder druk te staan. Zo ook de cultuur van Pakeha, als één van de inheemse culturen. De verandering in migratiepatronen heeft ook voor een verandering in de houding tegenover migranten met zich meegebracht. Ondanks dat het merendeel van de populatie, 60%, positief staat tegenover de culturele diversiteit, neemt het aantal negatieve reacties toe (Bell 2010). De veranderende samenleving en nationale identiteit beïnvloeden gevoelens van *home* en *home making* onder Pakeha. Daarnaast beïnvloeden deze ook gevoelens van *home* onder de diverse andere culturele groepen binnen de samenleving van Auckland. Zo ook die van de Chinese migrantengemeenschap.

Chinese migrantengemeenschap in Nieuw-Zeeland

De eerste migratiestromen van Chinezen naar Nieuw-Zeeland begonnen op gang te komen sinds 1866, toen de eerste twaalf Chinese mijnwerkers in Nieuw-Zeeland arriveerden. In drie jaar tijd migreerden ongeveer 2.000 Chinese *goldminers* naar het Zuidereiland van Nieuw-Zeeland (Murphy 2002). Ook in de jaren daarna bleven er Chinese migranten naar Nieuw-Zeeland trekken. In slechts korte tijd werd de Chinese gemeenschap de meest zichtbare (niet-Europese en niet-Polynesische) minderheidsgroep in Nieuw-Zeeland (Ip 2003). In de bevolkingscensus van 2006 gaven ongeveer 150.000 inwoners aan van Chinese afkomst te zijn (Statistics NZ, census 2006). Inmiddels is dat aantal al gegroeid naar 180.000 (NZ Statistics, 2013).

In deze eerste jaren van aanwezigheid van Chinese migranten in Nieuw-Zeeland was er sprake van sterke anti-Chinese gevoelens onder de Pakeha (Murphy 2002). De Chinezen vormden een gemarginaliseerde groep zonder politieke invloed of vertegenwoordiging (Ip 2003). In de Chinezen zagen Pakeha een bedreiging. Dit leidde tot het ontstaan van *anti-Chinese movements*. Een van de belangrijkste uitkomsten van deze anti-Chinese gevoelens betrof de *'poll tax'*, een speciale belasting voor alle Chinezen die het land in wilden (Murphy 2002). In deze tijd was er dus sprake van een relatief gesloten *hospitality discourse* waarin de Pakeha de Chinezen als buitenstaanders en een bedreiging zagen (Bell 2010).

Na de tweede wereldoorlog kwam er verandering in de houding van Pakeha ten opzichte van de Chinese gemeenschap. In de strijd tegen Japan werden China en Nieuw-Zeeland bondgenoten. De veranderende, nu positieve relatie met China beïnvloedde ook de houding van Pakeha tegenover Chinezen in hun land (Murphy 2002). Een andere reden voor deze verandering in het *hospitality discourse* (Bell 2010) was dat, met de teruglopende opbrengsten van de goudmijnen, veel Chinezen hun eigen winkels en bedrijven begonnen. De verkoop van Chinese producten werd een belangrijke bron van inkomsten voor Nieuw-Zeeland. Door hun harde werken werden de Chinezen steeds meer geaccepteerd door de Pakeha en de Nieuw-Zeelandse regering (Ip 2003). Er werd nu niet langer gesproken over *Chinese in New Zealand*, maar over *Chinese New Zealanders* (Wang 2007:129).

Zoals Lewellen (2002) stelde, is migratie onder invloed van mondialisering intensiever geworden. Mensen migreren vaker en verder, om een veelvoud aan redenen. Dit is ook zichtbaar bij de nieuwe stroom van Chinese migranten naar Nieuw-Zeeland, die vanaf 1980 op gang kwam. Door veranderingen in het immigratiebeleid werd het gemakkelijker voor mensen uit Azië, en in het bijzonder de hoogopgeleiden, om naar Nieuw-Zeeland te komen. Redenen voor migratie van deze *'New Chinese migrants'* betreffen vooral de levensstijl en hoge levensstandaard in Nieuw-Zeeland of familiemigratie rondom studerende kinderen (Ip 2011).

Met het nieuwe immigratiebeleid, dat immigratie voor hoogopgeleiden bevorderde, ging men ervan uit dat migranten minder problemen zouden hebben met vestiging, aanpassing en economische integratie, vanwege onder andere een betere beheersing van de Engelse taal (Henderson 2002). Dit blijkt echter nog niet helemaal het geval te zijn. Vanaf de jaren '90 constateert Ip (2003) weer een

opleving in anti-Chinese sentimenten. Men is kritisch over hun vestiging en beperkte aanpassing, al is dit volgens Ip niet gebaseerd op feiten maar op een negatief sociaal stigma dat al sinds de 19de eeuw aanwezig is.

Henderson (2002) laat zien dat naast het spreken van de Engelse taal ook kennis van de cultuur en samenleving een essentiële '*common denominator*' (Kirloskar-Steinbach 2004) is voor succesvolle vestiging. Voor veel migranten blijkt dit echter erg lastig te zijn. Te weinig kennis van culturele waarden maakt het voor de Chinese immigranten moeilijk om een onderdeel te worden van de Nieuw-Zeelandse samenleving, aldus Henderson (2002). Ip (2011) stelt dat veel migranten er niet in slagen of weigeren te settelen in hun nieuwe land, maar evenmin in hun vaderland. Zij beargumenteert dat er bij deze '*New Chinese migrants*' sprake is van *circulatory migration*, een continue mobiliteit. Sommigen gaan terug naar China of blijven heen en weer reizen zonder echt te settelen en anderen migreren tijdelijk naar Nieuw-Zeeland, om vervolgens door te migreren naar Australië of Europa.

Er is nu ook een generatie Chinese migranten die, door op te groeien in Nieuw-Zeeland, wél de kennis van de samenleving en cultuur heeft en goed Engels spreekt. Deze migranten zijn op jonge leeftijd (voor hun 18de) naar Nieuw-Zeeland gemigreerd en hebben hier educatie gevolgd of doen dat nog steeds. Deze generatie wordt de 1.5 generatie Chinese migranten genoemd. Voor deze generatie is het wellicht gemakkelijker te settelen in de samenleving van Nieuw-Zeeland (Henderson 2002). Tevens is dit de generatie die door processen van mondialisering erg mobiel is en door moderne communicatiemogelijkheden de mogelijkheid heeft transnationale identificaties te hebben (Espiritu 2003). Deze factoren maken het dan ook bijzonder interessant te kijken hoe deze groep omgaat met de persoonlijke en nationale identiteit en *home making* in de cultuur diverse samenleving waarin zij leven. Dit staat centraal in het tweede deelonderzoek van deze scriptie.

'Thuis' in een veranderende samenleving

Zoals besproken kan de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland worden beschouwd als van oorsprong bicultureel. Dit is van invloed op hoe de groeiende culturele diversiteit zich manifesteert in de samenleving. Zowel Pakeha als Chinese migranten hebben in Nieuw-Zeeland te maken met de veranderende, cultureel diverse samenleving. In de volgende hoofdstukken zal besproken worden hoe beide groepen hiermee omgaan en hoe zij een gevoel van '*home*' proberen te creëren in deze veranderende samenleving.

4. Home in SkyCity

Cultureel divers Auckland

Duizenden lantaarntjes in de bomen en langs de paden verlichten de zomerse avond in het Albert Park in Auckland. Massa's mensen schuifelen over de paden van het park langs enorme kunstwerken van lantaarntjes. Vanaf verschillende kanten klinkt muziek. Even blijven we kijken naar een traditionele Chinese vechtdans die wordt uitgevoerd op een van de podia. We banen ons een weg naar het hoofdpodium, op een groot, open grasveld omringd door bomen en lantaarntjes. Overal op het veld zitten mensen al etend en pratend op dekentjes in het gras, toe te kijken en luisterend naar de Chinese operazang die een jonge, tengere vrouw op het hoofdpodium ten gehore brengt. Ze draagt een lange rode jurk, bedrukt met Chinese tekens. Even rechts van ons zit een blank gezin. Twee jonge kinderen drentelen spelend om hun ouders heen, die af en toe een hapje nemen van de Vietnamese loempia's die ze even geleden gekocht hebben bij een van de vele eetkraampjes van het Chinese Lantarn Festival. Een paar meter naar achteren zitten twee Aziatische jongens een ijsje te eten, terwijl ze al pratend de menigte op het veld bestuderen. Links wandelt een Indiase familie ons voorbij, allen in kleurrijke kleren, bedrukt met bloemen van verschillende kleuren, geel, groen, roze, rood en blauw. De vrouwen dragen gewaden, deels bedekt door eveneens kleurrijke doeken, en hebben een rode stip op hun voorhoofd. De mannen dragen allen een lange blouse met beige broek. Terwijl de menigte applaudisseert voor de operazangeres, kijken we naar de mensen om ons heen. De aandacht is vooral gericht op de eigen groep, of op het podium. Mensen kijken wat rond, maar interactie tussen de groepen vindt niet plaats. We luisteren naar het geroezemoes om ons heen. Allemaal in een andere taal.

Het *Chinese Lantarn Festival*, zoals hierboven beschreven, is een voorbeeld van de culturele diversiteit die Auckland rijk is en karakteristiek voor hoe dit tot uiting komt. Auckland, *SkyCity*¹⁰, kan worden beschreven als een afspiegeling van de toegenomen mobiliteit in de wereld. Overal op straat zijn mensen te zien met diverse culturele achtergronden. Maar liefst één op de vier inwoners van de stad is niet in Nieuw-Zeeland geboren (Statistics NZ, census 2006), en vrijwel alle andere inwoners hebben ook een internationale achtergrond; veel blanke Nieuw-Zeelanders zijn zelf ook migrant of hebben familie die oorspronkelijk afkomstig zijn uit meestal Europese landen. Daarnaast zijn er diverse eettentjes en winkels die inspelen op een sociaal, economisch en cultureel divers publiek. Zo zijn er aan Queenstreet (de hoofdstraat van Auckland), en diverse zijstraatjes, naast de vele kledingwinkels, outdoor winkels en boekenwinkels, diverse Aziatische eettentjes te vinden (bijv.

¹⁰ *SkyCity* is een bijnaam van de stad Auckland. De stad dankt deze naam aan de beroemde 'Skytower' in de stad. Deze toren is het herkenningspunt van de stad. Een foto van de *Skytower* staat op de voorpagina van deze thesis.

Chinees, Koreaanse pannenkoeken en Sushi), een aantal fastfood restaurants (zoals de MacDonaldis en de Burgerking) en bevinden zich er diverse pubs (waaronder Irish pubs en sport pubs). Ook is in vrijwel alle supermarkten een internationale afdeling te vinden.

Zoals in hoofdstuk drie naar voren kwam, heeft de geschiedenis van het biculturalisme in Nieuw-Zeeland de basis gelegd voor de acceptatie van culturele diversiteit. Recente wetswijzigingen met betrekking tot het immigratiebeleid¹¹ hebben de mogelijkheden voor met name mensen uit Azië om naar Nieuw-Zeeland te migreren aanzienlijk vergroot, en zo de culturele diversiteit verder doen toenemen.

Na een paar dagen door Auckland te hebben rondgelopen, viel het ons op dat er op een positieve wijze met culturele diversiteit wordt omgegaan. Hoewel de Britse kolonialisten ooit het idee hadden opgevat om van Nieuw-Zeeland een ‘*Better Britain*’ te maken, waarin geen plaats was voor wat men toen beschouwde als ‘inferieure rassen’ (hiermee doelde men met name op Aziaten), heeft deze racistische trend van de negentiende eeuw zich niet doorgezet (Murphy 2002). In de loop van de geschiedenis heeft Nieuw-Zeeland zich ontwikkeld tot een land dat open staat voor migratie vanuit diverse landen met verschillende culturele achtergronden. Zowel Pakeha als de Chinese gemeenschap zijn nu erg positief over de culturele diversiteit in hun stad. Het wordt vaak benoemd, door beide onderzoekspopulaties, als ‘*one of the good things*’ (Xiu mei¹²¹³) van Auckland. De beleidsvoering van de Auckland Council en andere betrokken organisaties draagt bij aan deze positieve beleving. In Auckland ligt de nadruk niet op assimilatie, maar staan de adaptatiestrategieën interactie en integratie centraal. Onder integratie verstaat men hier, evenals Berry (1997), participatie in de samenleving, zonder dat daarbij de eigen culturele achtergrond wordt opgegeven. De verschillende culturele normen en waarden worden hierbij geaccepteerd door het vestigingsland. Austin Kim¹⁴, werkzaam bij *Auckland Council* sprak hier met ons over. Ook hij stelt dat de beleidsvoering voornamelijk gericht is op integratie: “*Government and semi-public organisations in New Zealand are not aiming at assimilation. Integration here is about active participation, while retaining your own culture, and about interaction with others, with the mainstream community, about connecting. But all this while retaining your own culture. That is what cultural diversity means here.*”. De Chinese Nieuwjaarsfestivals zoals het Lantarn Festival zijn een voorbeeld van deze opstelling van organisaties en bestuursorganen. De *Auckland Council* en *Asia New Zealand Foundation* werken samen bij de organisatie van dit evenement, met als doel kennis en begrip van andermans cultuur te versterken. Dergelijke evenementen en vele andere organisaties in Auckland proberen dit ideaalbeeld van culturele diversiteit en acceptatie van culturele verschillen uit te dragen.

¹¹ In 1987 werd de nieuwe *Immigration Act* aangenomen.

¹² Om anonimiteit van informanten te garanderen, zijn alle namen die hier genoemd worden pseudoniemen. Met enkele uitzonderingen: expert informanten worden bij naam genoemd als zij hier zelf mee akkoord zijn gegaan.

¹³ Xiu Mei: eerste generatie Chinese migrante, studente. In Nieuw-Zeeland sinds 2010.

¹⁴ Austin Kim: expert informant, Program advisor cultural diversity van de Auckland Council.

Er is echter een schaduwkant aan dit positieve verhaal over culturele diversiteit. Zoals het vignet over het Lantern Festival weergeeft, is er ontegenzeggelijk sprake van culturele diversiteit en viering hiervan. Echter maakt het volgens ons ook de beperkte mixing tussen verschillende culturele groepen zichtbaar. Zowel uit het dagelijkse straatbeeld als uit interviews met beide onderzoeksgroepen komt naar voren dat, ondanks algemeen gedeelde waardering voor culturele diversiteit, verschillende culturele groepen weinig interactie hebben met elkaar. *“Actually, if I look at my closest friends, ... Hmm, actually, they are all white and well educated...”* (Rachel¹⁵). Iedereen spreekt over de meerwaarde ervan en zegt interactie te hebben met andere culturele groepen op festivals en door elkaars restaurants te bezoeken. Maar slechts enkelen hebben ook daadwerkelijk culturele diversiteit in hun sociale netwerken, zoals blijkt uit deze opmerking van Rachel. Evenals op het Lantern Festival zie je op straat in Auckland allemaal verschillende mensen, maar allen begeven zich voornamelijk zich tussen mensen van dezelfde culturele groep. Dat de interactie tussen verschillende groepen in de praktijk nog beperkt is, constateert ook Mai¹⁶, een Chinese migrante. Volgens haar zouden mensen op veel meer manieren met elkaar om moeten gaan. *“The festivals are a perfect way to spark peoples curiosity, but interaction should go beyond the food and festivals”*.

De focus op acceptatie van verschil is een breed gedragen goed in Auckland. In de praktijk is het enthousiasme echter minder sterk zichtbaar. In de volgende twee hoofdstukken zal besproken worden hoe beide onderzoeksgroepen, de Pakeha en de 1.5 generatie Chinese migranten, de nationale identiteit in deze cultureel diverse samenleving ervaren en hoe zij hierbinnen ‘home’ creëren.

¹⁵ Rachel: Pakeha, geboren in Groot-Brittannië, in Nieuw-Zeeland sinds haar zestiende.

¹⁶ Mai: 1.5 generatie Chinese migrante, in Nieuw-Zeeland sinds 2003.

Rick¹⁷ is geboren in Auckland en van Britse komaf. Hij moet voor zijn eigen bedrijf regelmatig overzees, voornamelijk naar Amerika. Hij houdt van Amerika en Amerikanen en hun manier van doen. Daarnaast vindt hij Europa ook geweldig. “*I love Europe and Europeans, I like them speaking more than one language fluently.*” Ondanks zijn liefde voor diverse landen en het reizen is hij blij elke keer weer te landen in Auckland. Hij vertelt dat hij zich weer helemaal thuis voelt als hij het kiwi accent hoort. Daarnaast neemt hij op al zijn reizen een stukje mee van Nieuw-Zeeland, een ketting met daaraan een hanger van jade, een groene steensoort die in Nieuw-Zeeland wordt gewonnen. Rick vertelt dat hij, net als vele vrienden van hem, ook geboren en getogen Aucklanders, zijn ‘*Overseas Experience*’ heeft gedaan. Hij is daardoor van het reizen gaan houden. Net als Rick voelen veel Pakeha Aucklanders zich verbonden met de rest van de wereld en beschouwen zij zichzelf als mondiaal burger.

De Overseas Experience, die afkortend vaak de OE wordt genoemd¹⁸, is een reis die vele Nieuw-Zeelanders maken en voor hen onderdeel uitmaakt van hun mondiaal burgerschap. Al een aantal generaties lang brengen Nieuw-Zeelanders een bepaalde tijd door overzees, dit kan zijn voor een paar maanden of een paar jaar. De invulling hieraan kan verschillen van het werken in één of meerder van deze landen, een studie volgen, rondtrekken, het bezoeken van familie of meerdere van deze redenen bij elkaar. Tijdens de OE doen veel Pakeha sociale contacten op in diverse delen van de wereld. Ook hebben velen van hen familie die in diverse delen van de wereld wonen. Voor Pakeha maken transnationale contacten dan ook onderdeel uit van het sociale netwerk. Zoals Rick beschrijft, vergroot de OE niet alleen het gevoel van mondiaal burgerschap, maar ook het Nieuw-Zeelanders zijn. Hij beschrijft de ‘*Overseas Experience*’ als een soort ‘*rite de passage*’, die vele Nieuw-Zeelanders ondergaan. Het maakt voor hen onderdeel uit van de nationale identiteit.

Daar waar het bij de OE eerst met name ging om het bezoeken van het land van herkomst, meestal Groot-Brittannië, verschuift dit steeds meer naar een ‘gewoonte’ en doen Nieuw-Zeelanders bestemmingen als Azië, Amerika of andere delen van Europa aan. Deze verschuiving in landkeuze laat de loskomst van Groot-Brittannië zien. Er is in steeds mindere mate sprake van een verbondenheid met Groot-Brittannië. Pakeha Aucklanders hebben dan ook een steeds groter gevoel van ‘*interconnectedness*’ (Eriksen 2007) met de rest van de wereld, niet alleen meer met Groot-Brittannië. Dit beïnvloedt de kijk op culturele diversiteit en het gevoel van thuis. In dit hoofdstuk staat centraal hoe Pakeha aankijken tegen de cultureel diverse samenleving van Auckland. Onder Pakeha verstaan wij Nieuw-Zeelanders van Europese komaf. De meeste hiervan zijn in Nieuw-Zeeland geboren, maar ook Europeanen die naar Nieuw-Zeeland migreren worden als Pakeha beschouwd. Centraal staat hoe

¹⁷ Rick: Pakeha, 28 jaar, heeft eigen internationaal bedrijf.

¹⁸ Hierna zal er in de tekst ook gebruik worden gemaakt van de afkorting OE.

zij thuis beschrijven en actief vorm geven aan een gevoel van thuis in relatie tot hun nationale identiteitsbeleving.

Pakeha als inheemse Nieuw-Zeelander

Zoals benoemd in hoofdstuk vier kent Nieuw-Zeeland een geschiedenis van ‘natives’ en ‘newcomers’. King (2000) stelt dat de rol van de Pakeha cultuur net als de Maori cultuur onderdeel uitmaakt van de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland. *‘When I use the word Pakeha, I’m referring to those things that relate to New Zealand but which are not specifically Maori or Pacific Island in character. I’m referring in other words to mainstream New Zealand culture, which is not unaffected by things Maori, but which is not in itself Maori. I prefer to use the term “Pakeha” because it’s positive as opposed to non-Maori, which is negative; because it’s an indigenous New Zealand expression; and because the words “European” or “Caucasian” are no longer accurate or appropriate and of course the word “Caucasian” never was.* Daarnaast stelt King dat de banden met het land van herkomst, Groot-Brittannië, tegenwoordig in steeds mindere mate aanwezig zijn. De culturele identiteit van de Pakeha moeten dus los worden gezien van de Europese identiteit. Dit blijkt ook uit het gegeven dat jongeren voor hun OE vaak niet meer voor Groot-Brittannië kiezen, maar voor diverse andere landen. Volgens King (2000) kunnen we de Pakeha cultuur als een tweede inheemse cultuur beschouwen, die wordt beïnvloed door de Maori cultuur. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Nieuw-Zeeland een biculturele nationale identiteit kent, die is vastgelegd in de *‘Treaty of Waitangi’*¹⁹. Zoals in hoofdstuk drie beschreven is, kent het begrip biculturalisme, door de groei in culturele diversiteit, tegenwoordig een geheel andere betekenis. Culturele diversiteit, bestaande uit o.a. Pakeha, Maori, Aziatisch en Europeaan, is een belangrijk onderdeel van de samenleving geworden.

De Maori cultuur is in Auckland duidelijk aanwezig. Volgens Pakeha is dit in de rest van Nieuw-Zeeland minder het geval. Zo zijn er in Auckland straatnamen te vinden met een Maori naam, zijn er diverse symbolen zichtbaar, zoals de Tiki, het symbool van de vruchtbaarheid, en worden nationale feestdagen en festivals gewijd aan het vieren van het erfgoed van deze cultuur, zoals *Waitangi day* en het *Pacifica festival*. Hiernaast is ook nog steeds een groot deel van het koloniale verleden zichtbaar, waaronder bepaalde symbolen en gebruiken, zoals het eten van Fish and Chips, staat de Britse koningin afgebeeld op de Nieuw-Zeelandse dollar, zijn er diverse Irish pubs te vinden en kennen ook bepaalde straatnamen, zoals Victoriastreet en Queenstreet, een Engelse achtergrond. Veel van deze symbolen en gebruiken zijn getransformeerd naar de Nieuw-Zeelandse samenleving en kennen Maori invloeden. Dit sluit aan bij hoe King (2000) de Pakeha cultuur beschrijft, dat deze wordt beïnvloed door de Maori cultuur.

¹⁹ De *Treaty of Waitangi* is eerder toegelicht in hoofdstuk drie.

Ook is in Auckland de Aziatische gemeenschap duidelijk zichtbaar. Zo stelt Professor Spoonley²⁰: “*In Auckland, Queenstreet, there are lot of Asians there, but what is interesting are side streets, in particularly High street. You can go to places around there, and there will be only Asians. So, when we go to some of the restaurants, Dominion Road is another place. You will go into restaurants there and there will only be Chinese.*”. De culturele diversiteit is ook zichtbaar in het nationale museum in Auckland. Bij binnenkomst wordt je eerst door een ruimte geleid waar artefacten van Maori en de verschillende eilanden van de Pacific, zoals Tonga, Fiji en Samoa, in vitrines op display staan. Vervolgens kom je in een ruimte die het koloniale verleden weergeeft, Europa zo’n 100 jaar geleden. De trap naar boven leidt je naar een ruimte door de natuur van Nieuw-Zeeland, de diverse flora en fauna, waarna je in een ruimte komt waar verschillende Aziatische artefacten worden getoond. Mede door de diversiteit in deze tentoonstelling wordt weergegeven dat culturele diversiteit een heel belangrijk onderdeel is van de samenleving van Auckland. Echter worden deze diverse culturen op display gesteld in verschillende ruimtes binnen het gebouw, ze bevinden zich niet gezamenlijk in één ruimte. Dit komt overeen met de indruk dat ondanks dat culturele diversiteit onderdeel uitmaakt van de samenleving er weinig sprake van *mixing* is.

Sociale interactie: culturele mixing of segregatie?

Pakeha Aucklanders beschrijven de omgeving waarin ze wonen als zeer cultureel divers. Ze zeggen erg open te staan voor culturele diversiteit, dat de culturele diversiteit onderdeel uitmaakt van de Nieuw-Zeelandse samenleving en deze heeft gevormd tot wat het nu is. Ervaringen zoals de OE maken dat Pakeha zich wereldburgers voelen en er daardoor meer sprake is van affiniteit met culturele diversiteit. Daarbij zijn Pakeha er op gericht om hun relaxte houding te benadrukken, ook tegenover individuen van andere culturen en culturele verschillen. Ze zeggen erg open te staan voor de culturele diversiteit in de samenleving. Zo stelt Rick dat Aucklanders erg open staan voor het leren kennen van verschillende culturen en nationaliteiten: ‘*Aucklanders love differences!*’. Ook de rest van de door mij gesproken Pakeha hebben het gevoel dat Aucklanders meer accepterend zijn dan de rest van de Nieuw-Zeelanders. Daarnaast heeft Nieuw-Zeeland zoals Pakeha het noemen een ‘*relaxed*’ systeem wat betreft migratie en integratie. Zo is duaal burgerschap mogelijk, waarbij de nationaliteit van het land van herkomst dus kan worden behouden, en is het beleid gericht op integratie en niet op assimilatie. Ook hebben mensen met permanent residentschap bijna dezelfde rechten als burgers. Nieuw-Zeeland staat dan ook open voor het feit dat migranten ‘komen en gaan’. Dit sluit aan bij het feit dat Lewellen (2002) stelt, dat permanente vestiging is afgenomen en mensen vaak in veelvoud migreren. In Nieuw-Zeeland kiezen migranten er steeds minder voor zich hier permanent te vestigen, zoals ook Ip (2011) stelt over *circulatory migration*, dat er mensen steeds meer tijdelijk migreren of heen-en-weer migreren.

²⁰ Professor Spoonley: Pakeha, expert informant, professor Culturele Antropologie aan Massey University.

Ondanks de openheid voor culturele diversiteit lijkt het er echter op dat er maar in beperkte mate sprake is van *mixing*:

De zon schijnt vel, overal zitten jonge mensen op het gras van het Albert Park, dat zich bevindt aan de overkant van Auckland University. De meesten van hen zitten in groepjes bij elkaar. Een enkeling zit alleen, meestal verdiept in een boek. Bij de boom links van ons zit een groepje mensen van Aziatische achtergrond, een paar meter naast hen zit een groepje blanke meiden, voor hen gooien drie blanke jongens over met een rugby bal. Naast ons zit een cultureel gemengd gezelschap, vele van hen hebben een oranje shirt aan. Nikkie²¹ zegt dat dit uitwisselingsstudenten zijn voor wie de introductieweek van de universiteit al gestart is. Ze vertelt dat dit 'de' plek is waar veel studenten tussen colleges, na colleges of zelfs tijdens colleges rondhangen. "Most of the time you see students from the same background hanging out together."

(Nikkie)

Zoals de hierboven beschreven situatie in het Albert Park schetst, kiezen Pakeha er vooral voor zich binnen het eigen sociale netwerk te begeven. Dit sociale netwerk bestaat voornamelijk uit personen waarmee zij zich kunnen identificeren. Er is tot op zekere hoogte sprake van interactie tussen diverse culturen, maar er is geen sprake van *mixing*. Volgens de door mij gesproken Pakeha is er een duidelijke vorm van segregatie aanwezig. Bij segregatie behouden migranten hun 'eigen' culturele normen en waarden, maar zonderen zich af van de samenleving (Berry 1997). Daarbij blijkt uit diverse polls dat er onder Pakeha sprake is van een ervaren dreiging van migranten, bijvoorbeeld op economisch gebied. Ook een informant, Mick²², verwees naar een ervaren dreiging: "*All these Asian people have big houses and drive big cars! They are buying all our houses!*" Deze gevoelens worden echter niet publiekelijk geuit of zijn meer verborgen, maar spelen wel een rol²³. Het sociale netwerk van Pakeha bestaat voornamelijk uit personen met 'dezelfde' culturele (en meestal ook sociale en economische) achtergrond. Zo begeeft Susan²⁴ zich voornamelijk tussen vrienden die dezelfde sociale en culturele achtergrond hebben en naar dezelfde kerk gaan. Susan zit in haar laatste jaar van verpleegkunde aan Massey University, ze doet deze studie parttime en werkt daarnaast bij een dokterspraktijk. Als ze tijd heeft, brengt ze die door met haar vrienden, dit kan zijn samen naar het strand gaan, de bijbel bestuderen of een spelletjesavond. Tjafel en Turner stellen dat het sociale netwerk bepalend is voor de eigen sociale identiteit. Mensen zijn voortdurend bezig met het proces van *belonging* en *othering*, tot welke groep iemand behoort en met wie ze zich kunnen identificeren.

²¹ Nikkie: Pakeha, 25 jaar, geboren in Duitsland, afgestudeerd in kunstgeschiedenis en werkzaam bij Auckland University.

²² Mick: Pakeha, 55 jaar, Geboren in Nieuw-Zeeland, heeft een eigen vleesverwerkingsbedrijf.

²³ Deze informatie is afkomstig uit interviews met Paul Spoonley en enkele krantenartikelen uit de New Zealand Herald.

²⁴ Susan: Pakeha, 28 jaar oud, geboren in Nieuw-Zeeland, student verpleegkunde.

Dit maakt dat mensen zich voornamelijk begeven tussen individuen met wie zij zich kunnen identificeren en het sociale netwerk dat past bij de persoonlijke identiteit (Taylor & Moghaddam 1987). Dit zien we dan ook deels terug bij Pakeha. Als het om de buurt gaat waarin Pakeha wonen is het meestal duidelijk van welke culturele achtergrond iemand is. Zo wordt bij het gesprek over de buurt met name gezegd: “*Our neighbour is Chinese, the people living in that house are Korean and I think those are Indian*” (Nikkie). Pakeha zijn dus voortdurend bezig met het proces van *belonging*. Ondanks de culturele acceptatie is er dus niet echt sprake van *mixing*, vermenging van diverse culturen. Daarom kan er beter worden gesproken over verweving van culturen. Individuen met verschillende culturele achtergronden begeven zich in dezelfde samenleving, maar leven meer naast elkaar. Ze kruisen elkaars wegen. Dit heeft invloed op de nationale identiteit en gevoelens van home.

De nationale identiteitsbeleving onder Pakeha

Zoals benoemd is Auckland een zeer cultureel diverse stad. Door mondialisering en de economische opkomst van China worden banden met het koloniale verleden steeds minder. Meer en meer van origine Engelse gebruiken en symbolen worden getransformeerd naar de veranderende Nieuw-Zeelandse samenleving. Door mondialisering, en dan voornamelijk door de groei in culturele diversiteit, kan de ‘nationale identiteit’ onder druk komen te staan (Castels 2002). Pakeha Aucklanders stellen dat door de jonge geschiedenis Nieuw-Zeeland nog sterk op zoek is naar een nationale identiteit of dat deze nog duidelijk in beweging is, waardoor er een ander soort druk op de nationale identiteit plaatsvindt. Daarbij zijn Maori invloeden al langere tijd zichtbaar op de van oorsprong koloniale gebruiken. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe nationale vlag. De officiële nationale vlag, een blauwe vlag met in de linker bovenhoek een rood met wit kruis en daar rechts van een viertal rode sterren, laat het koloniale verleden zien. De vlag van Groot-Brittannië maakt onderdeel uit van deze officiële nationale vlag. In 1998 kreeg Nieuw-Zeeland een tweede nationale vlag. Deze vlag is zwart, met in het midden de ‘*Silver Fern*’, een afbeelding van een zilveren varen. Hoewel dit niet de officiële nationale vlag is, is het wel hét nationale symbool in Nieuw-Zeeland. Overal in de stad zijn afbeeldingen van de *Silver Fern* te vinden, typisch Nieuw-Zeelandse producten dragen de *Silver Fern* en vrijwel alle nationale sportteams spelen in het zwart. Het overgaan op deze nieuwe vlag laat zien dat de banden met Engeland zwakker worden en Nieuw-Zeeland meer een eigen identiteit probeert te creëren. Dit ‘loskomen,’ van Engeland wordt door veel informanten benoemd. Tevens wordt de *Silver Fern* beschouwd als een symbool van culturele diversiteit. Hierbij gaat het vooral om Maori en Pakeha, maar ook andere culturele groepen kunnen zich hierin vinden.

Het transformeren van symbolen en gebruiken of het loslaten ervan kan een proces zijn van het actief vorm geven aan een thuis. Zoals Mazumdar en Mazumdar (2009) stellen wordt home gecreëerd door betekenis te geven aan de omgeving waarin mensen zich begeven. In Nieuw-Zeeland blijkt er niet duidelijk sprake te zijn van een ‘*upsurge in autochtony*’ (Geschiere&Jackson 2006:1),

waarbij er een duidelijke opleving van de nationale identiteit plaatsvindt, er is juist ruimte voor diverse culturele verschillen en de nationale identiteit is nog in beweging.

Ondanks de nog in beweging zijnde nationale identiteit zijn er wel symbolen en gebruiken die Pakeha Aucklanders als onderdeel van de nationale identiteit beschouwen. Bij het vragen naar de nationale identiteit, wordt gestart met het *'laid back'* zijn, ofwel hun relaxte houding. Een goede tweede plek wordt ingenomen door diverse sporten en het sportief zijn. Deze sporten kunnen zijn rugby, cricket, watersporten zoals surfen, kitesurfen en diverse andere sporten. Ook worden de zee en het strand, de *outdoors*, zoals *hiking* en camping, het milieubewuste, het *'clean and green'*, de kiwi, slippers, de zilveren varen, *fish and chips* en barbecues benadrukt. Een aantal gebruiken kent een Maori achtergrond, zoals de Haka (van oorsprong een Maori vechtersdans) die voor een rugbywedstrijd wordt uitgevoerd. Daarnaast komt de waarde gelijkheid als een belangrijke nationale waarde naar voren en noemen informanten Nieuw-Zeeland het land met de mogelijkheden. Pakeha geven aan dat Nieuw-Zeeland als land is 'gesticht' door Britse kolonialisten die af wilden van het idee van de Britse klassenmaatschappij.

Deze symbolen en gebruiken maken dat Pakeha Aucklanders zich verbonden voelen met elkaar, de Maori en met Nieuw-Zeeland. Zo wordt gesteld dat 'sport mensen bij elkaar brengt' (Spoonley en Chuang²⁵). Dit kan zijn door het samen sporten, maar ook als supporters van bijvoorbeeld het nationale rugbyteam, The All Blacks. Daarnaast is het samen barbecueën of te genieten van de *outdoors* Pakeha ook niet vreemd. Deze gezamenlijke gebruiken maken, door de afwezigheid van een lange gezamenlijke geschiedenis, dat ook een soort van *'imagined community'* kan worden gevormd (Anderson 2006). Er is ruimte voor culturele diversiteit, immers kunnen individuen van diverse culturen zich hier mee identificeren, zoals achter het nationale team staan en naar verschillende wedstrijden te gaan. Gekeken naar de 'dikke' en 'dunne' constructie van nationale identiteit van Ghorashi (2009), blijkt dat er in Nieuw-Zeeland dus nog sprake is van een vrij 'dunne' constructie van nationale identiteit waardoor er meer plaats is voor culturele diversiteit en er meer mogelijkheden zijn voor migranten.

Er is dus wel degelijk een gevoel van nationale trots aanwezig en een nationale identiteit die nog in beweging is. Daarbij is er sprake van een dunne constructie van nationale identiteit. Dit geeft aan de ene kant ruimte voor culturele diversiteit, dit maakt immers onderdeel uit van de nationale identiteit, maar aan de andere kant zijn de bepaalde symbolen en gebruiken die worden genoemd wel duidelijk gedefinieerd. Cultureel diverse groepen kunnen elkaar binnen deze platformen echter wel degelijk ontmoeten, zoals het eerder genoemde voorbeeld door achter het nationale team te staan en dit actief uit te dragen.

²⁵ Chuang: 1.5 generatie Chinese migrant, expert informant, werkzaam bij Ethnic People's Advisory Panel van Auckland Council.

Home en home making onder Pakeha

Nikkie heeft haar lange donkerblonde haar bijeengebonden in een knot. Ze draagt een bril. Dat ze van Duitse komaf is, is aan haar accent te horen. Hier in Nieuw-Zeeland wordt ze als Pakeha beschouwd, omdat ze een Europese Nieuw-Zeelander is. “*Because I wasn’t raised here and didn’t went to high school here, it was hard for me to make friends at the University. But I met people through my work here at the University and other newcomers.*” Haar gevoelens van thuis in Auckland komen echter opnieuw onder druk te staan. Ze zegt dat ze mij wilde ontmoeten, omdat ze hier op zoek is naar nieuwe vrienden. Ze is bijna klaar met haar studie, zal dus stoppen met werken op de universiteit en hierdoor de mensen van haar werk steeds minder zien. Daarnaast gaat ook haar huisgenoot, met wie ze al vanaf haar tweede jaar op de universiteit vrienden is, binnenkort voor haar PhD naar Canada. Hierdoor houdt ze weinig vrienden over, wat het moeilijk voor haar maakt om invulling te geven aan haar leven in Auckland en zich hier thuis te blijven voelen. ‘Terug’ naar Duitsland vind ze ook geen optie, ze denkt er wel over na om ergens anders in Europa te gaan wonen of Canada, maar dat is nu ook nog geen optie. Daarom heeft ze gekozen actief op zoek te gaan naar ‘nieuwe vrienden’ en haar leven hier in Auckland weer ‘zin’ te geven.

Thuis wordt, net als bij Nikkie, vooral geassocieerd met bepaalde personen die belangrijk zijn voor het individu. Dit geldt ook voor Rachel. Sinds een tijdje woont haar zoon weer thuis. Ze houdt er van als ze omringd wordt door haar gezin. Daarom heeft ze haar zoon aangeboden om samen met zijn huisgenoot weer thuis te komen wonen. Als ze het over haar familie heeft stelt ze: ‘zij maken van een huis een thuis’. Het is bij haar zoals Eriksen (2007) stelt: sociale contacten en interacties, zoals met vrienden en familie, maken van een *space* een *place*, zij maken van een lege fysieke ruimte een betekenisvolle plek.

Het thuis voelen is volgens Pakeha moeilijk eenduidig te definiëren. “*Home is just a feeling*” (Rick). Het gaat volgens hen, zoals ook het citaat van Rick laat zien, vooral om een gevoel dat aanwezig kan zijn in bepaalde situaties, of juist niet. Als het er is voel je je ergens goed en op je gemak. Bij het verder vragen naar in welke situaties dit dan is gaat het vooral om de mogelijkheid tot sociale interacties. Pakeha voelen zich voornamelijk thuis als ze zich binnen hun eigen sociale netwerk begeven.

Daarnaast bepalen ook ervaringen het thuisgevoel. Zoals in de inleiding genoemd maakt de OE een belangrijk onderdeel uit van het leven van veel jongeren in Nieuw-Zeeland. Pakeha hebben het gevoel dat dit van belang is voor het thuis voelen in Nieuw-Zeeland. Het creëert het gevoel van het zijn van een mondiale burger in een klein en afgelegen land, maar daarnaast bevestigt het ook het zijn van ‘Nieuw-Zeelander’. Veel Nieuw-Zeelanders zijn vroeg of laat wel bezig met het plannen van de OE. Zo bijvoorbeeld ook Luuk²⁶. Luuk is sinds een paar maanden werkloos. Zijn werk vond hij niet meer leuk genoeg. Hij ziet het werkloos zijn als een goede optie om even te ‘genieten’ van het leven.

²⁶ Luuk, Pakeha, 26 jaar, geboren in Nieuw-Zeeland, was voorheen werkzaam als computeringénieur.

Zo is hij van plan rond te trekken met een vriend uit Australië in Nieuw-Zeeland en daarnaast een bezoek te brengen aan Australië. Hij is ook van plan nog verder te reizen, voornamelijk Azië trekt hem wel, maar ook Amerika en Europa wil hij dan meenemen. Hij weet alleen nog niet goed wanneer, hoe en wat. Als het geld op is ziet hij wel weer verder, of hij gaat gewoon werk en reizen met elkaar combineren. Omdat hij nog niet zo goed weet wat hij met zijn leven wil, ziet Luuk de OE als een goede optie om dit uit te vinden.

De OE laat voor velen zien dat ze zich niet in landen als Groot-Brittannië, Nederland of andere landen van herkomst, waar hun *roots* liggen, thuis voelen. Zo zijn er duidelijke verschillen in normen en waarden en blijkt er minder gemeenschappelijk te zijn dan verwacht. Officieel behoorden ze tot hetzelfde koninkrijk en is Fish en Chips het nationale gerecht, maar daar blijft het vaak bij. De *'laid back'* houding is vaak niet weer te vinden en het leven in Nieuw-Zeeland lijkt zo slecht nog niet, de mogelijkheden binnen het land lijken groter dan is eerste instantie werd gedacht. De OE versterkt op deze manier juist het gevoel van het Nieuw-Zeelanders zijn en het gevoel van thuis. Veel Nieuw-Zeelanders die zich meer kunnen vinden in de normen en waarden van Nieuw-Zeeland keren dus weer terug om zich permanent te settelen in Nieuw-Zeeland.

Voor een deel speelt lokaliteit een rol voor het thuisgevoel, maar is niet alles bepalend. Veel Nieuw-Zeelanders verhuizen meerdere keren in hun leven zowel binnen als buiten Nieuw-Zeeland. Daarnaast hebben veel Pakeha familie overzees. Dit kan familie zijn die geëmigreerd is, naar bijvoorbeeld Australië. Zo woont een deel van de familie van Susan nog in het dorp waar ze is opgegroeid en is ze zelf naar Auckland verhuisd. Haar zus is met haar gezin naar Australië verhuisd. Susan woont nu nog bij vrienden van de familie in huis en is nog bezig met haar studie in Auckland. Als ze deze heeft afgerond ziet ze het wel als een optie om ook naar Australië te verhuizen. Daarnaast kan het ook zijn dat maar een deel van de familie zich in Nieuw-Zeeland heeft gevestigd, zoals in het geval van Nikkie, waarbij een deel van de familie nog in het land woont waar haar *roots* liggen.

Het actief vormgeven aan thuis gebeurt dan ook vooral door het opbouwen van een sociaal netwerk of het onderhouden er van. Pakeha zullen dit dan ook actief creëren en ernaar op zoek gaan een sociaal netwerk om hen heen te bouwen. Dit kunnen vrienden, burens en familie zijn. Bij het settelen in Nieuw-Zeeland hoeft dit niet te zijn in hun geboorteplaats, het gaat slechts voor een deel om lokaliteit. We zien hier dus dat zoals Mazumdar en Mazumdar (2009) stellen dat thuis wordt gecreëerd door betekenis aan de omgeving te geven waarin mensen zich begeven. Pakeha doen dit actief door sociale interacties aan te gaan, een sociaal netwerk te creëren, maar leren dit ook tijdens de OE. Ook Fog-Olwig (2007) stelt dat in de mondiale samenleving deze sociale relaties en sociale netwerken steeds meer centraal komen te staan bij het creëren van *'home'*. Deze kunnen zich buiten de natiestaat begeven en daardoor op meerdere plekken worden gevormd. In het geval van Susan komt dit mooi naar voren. Zij denkt dat ze zich ook in Australië thuis zou kunnen voelen, omdat haar zus hier al woont. Echter blijkt dat het voor Pakeha wel van belang is dat de leefstijl die zij gewend zijn, in de buurt moet passen waar zij zich gaan settelen.

Common denominators

Overal zijn blauw met witte vlaggen te zien. De tekst op de vlaggen, Blues, is de naam van het rugby team van Auckland. Ze spelen deze avond in het Eden Park Stadium tegen de Highlanders, ook wel de Islanders genoemd, vertelt Mark²⁷ mij. Links van ons is een groepje geel met bruin aangeklede mensen te zien, de kleur van de Highlanders. Er is een duidelijk verschil in aantallen, de Blues supporters zijn in de meerderheid, zij spelen dan ook 'thuis'. Op het veld zijn de spelers zich aan het voorbereiden.

Mark legt mij de regels van het spel uit. Als hij een bepaalde regel niet meer weet, springen twee jongens, die in de rij voor ons zitten, bij. Iedereen in het stadium barst los als de spelers het veld op komen en de namen worden genoemd. Het gejuich voor de Blues is beduidend luider dan dat voor de Highlanders. De teams gaan in positie staan en het startsignaal klinkt. Als de bal toch het eerste over de achterlijn van de Blues gaat klinkt er boe geroep vanuit het publiek, de Highlanders hebben als eerste gescoord. Dit gebeurt daarna nog een keer en weer klinkt er boe geroep. Dan schalt er een stem door de microfoon. 'Kom op Blues supporters!', het geluid in het stadion zwelt weer aan en er wordt druk met de vlaggen gezwaaid.

Zoals eerder benoemd hechten Pakeha veel waarde aan sociale interactie. De buurt waarin ze wonen is wel van belang, maar het gaat meer om het contact en de leefstijl dat past binnen de buurt. Zoals de mogelijkheid tot sport, naar het strand te gaan en het barbecueën. Dit is op plekken waar zij zich 'vertrouwd' voelen. Gemeenschapsgevoel zoals tijdens een rugbymatch versterkt dit gevoel van 'being at home'.

Als er hier weinig mogelijkheid toe is, is het voor de meesten een huis en geen thuis. Het is dan een plek waar ze wonen, maar ze zich niet geheel mee verbonden voelen. Zoals Nikkie het over haar buurt heeft: 'ik woon hier, maar ik ken mijn burens niet. Het is alleen een gemakkelijke plek om te wonen, omdat het dicht bij mijn werk is' (Nikkie). Maar daar waar een *place* gecreëerd is zal deze voor de meesten ook blijven bestaan. Dit kan ook op meerdere plekken zijn. Zo benoemt Dan²⁸ zowel de buurt waar hij woonde voordat hij verhuisde naar Auckland als zijn thuis, als de plek waar hij nu met zijn vrouw woont. Dit omdat ze op beide plekken sociale contacten hebben, vrienden en familie.

Daar waar taal niet wordt genoemd bij de nationale identiteit, komt het bij het thuisgevoel wel duidelijk naar voren: "I love being back in my own country and hear people speaking the kiwi accent, it makes me smile" (Rick). Naast het Kiwi-accent dat het Engels sprekende land kent worden er ook een aantal Maori woorden dagelijks gebruikt. Daarbij spreken veel Pakeha alleen Engels en geen andere talen. Voor Pakeha is het mogelijk zich thuis te voelen tussen individuen van verschillende culturen, mits ze met elkaar kunnen communiceren. Taal kan dus als een 'common denominator' worden beschouwd (Kirloskar Steinbach 2004).

²⁷ Mark: 30 jaar, Nieuw-Zeelander, geboren in Zuid-Afrika, werkzaam als technisch ingenieur.

²⁸ Dan, Pakeha, 52 jaar, geboren in Nieuw-Zeeland, werkzaam als docent op een middelbare school in Auckland.

Voor Pakeha is het aannemen van een bepaalde leefstijl die past binnen Nieuw-Zeeland en refereert aan hun nationale identiteitsbeleving belangrijk voor het creëren van een thuis. Dit kan bijvoorbeeld door de mogelijkheid om naar strand te gaan, het gemeenschapsgevoel dat ontstaat bij een rugby match, het omringd worden door mensen met een relaxte, *laid back* houding, het spreken van een gemeenschappelijke taal, of het kunnen sporten. Als dit niet het geval is, voelen Pakeha zich minder snel thuis in de cultureel diverse omgeving. Dit maakt het dan ook mogelijk dat er enige vorm van uitsluiting plaats kan vinden door Pakeha, als individuen zich niet conformeren aan de leefstijl die zij gewend zijn.

Zoals Kirloskar-Steinbach stelt kan 'nationale identiteit' dus gezien worden als een sociaal fenomeen dat een gevoel van *belonging* versterkt; het behoren tot de natiestaat (Kirloskar-Steinbach 2004). De set van normen en waarden die de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland vormen, maken dat mensen zich hierbinnen thuis voelen. Om aan te sluiten bij Anderson (2006) kan dit worden vergeleken met een *imagined community*, een band tussen een groep mensen wordt verstrekt door normen en waarden en een gezamenlijk tijdsbesef, geschiedenis en taal. Hoewel alle leden van een *imagined community* elkaar nooit allemaal kennen, kunnen zij zich toch verbonden met elkaar voelen. Ondanks dat in Nieuw-Zeeland de collectieve geschiedenis in mindere mate als bindmiddel dient, doen de gemeenschappelijke taal en de gedeelde set normen en waarden dit des te meer.

Geconcludeerd kan worden dat Pakeha open staan voor culturele diversiteit en zij dit zien als onderdeel uitmakende van niet alleen de samenleving van Auckland maar ook van de nationale identiteit en de wereld. In praktijk blijkt echter dat er meer sprake is van culturele verweving. Pakeha staan maar in een bepaalde mate open voor mixing. Het sociale netwerk waarbinnen zij zich begeven bestaat voornamelijk uit andere Pakeha, waarmee zij zich zowel sociaal, cultureel als economisch kunnen identificeren. Daarbij hebben Pakeha een gevoel van nationale trots en het idee dat er sprake is van een nationale identiteit, maar dat deze nog in beweging is. Nieuw-Zeeland heeft een dunne constructie van nationale identiteit. Dit maakt dat er binnen de nationale identiteit ruimte is voor culturele diversiteit. Ondanks dit is er wel zeker sprake van een bepaalde set symbolen, gebruiken, normen en waarden die Nieuw-Zeeland kenmerken. Doordat culturele diversiteit onderdeel uitmaakt van de nationale identiteit, kunnen cultureel diverse groepen zich dan ook binnen het platform van deze bepaalde set van symbolen, gebruiken, normen en waarden ontmoeten. Dit kan door bijvoorbeeld actief uit te dragen dat zij achter het nationale rugby team staan. Daarbij is wel van belang dat dezelfde taal wordt gesproken. Dit platform, dat als *common denominator* beschouwd kan worden, maakt ook onderdeel uit bij *home* en *home making* voor Pakeha. Sociale netwerken en de mogelijkheid tot sociale interactie maken dat Pakeha zich ergens 'thuis' voelen. Sociale netwerken en sociale interactie vindt plaats binnen dit platform. Echter bestaat het netwerk, zoals benoemd, vaak uit andere Pakeha die dezelfde sociale en economische status hebben.

De avond valt in Dominion Road in Auckland. Het drukke donderdagnamiddag verkeer raast langs ons heen als we uit de bus stappen. Het is een en al leven op straat. Overal om ons heen lopen mensen, de meesten van Aziatische afkomst. De straat hangt vol met uithangborden met Chinese of Koreaanse tekens. Twee jonge Chinese vrouwen lopen druk kletsend voorbij. Ze gaan een klein Chinees restaurant binnen, dat propvol zit. Ning²⁹³⁰ gebaart dat wij nog verder moeten lopen. We passeren nog minstens vijf Chinese restaurants voor Ning ons een smal restaurantje intrekt. Een geel uithangbord met rode Chinese tekens vertelt ons waarschijnlijk wat voor restaurant het is. Er staat geen Engelse vertaling onder.

De Chinese gemeenschap is een van de grootste migrantengemeenschappen in Auckland. Volgens de census uit 2006 was ruim achttien procent (245.044 personen) van de bevolking van Auckland van Aziatische afkomst. Een grootte meerderheid hiervan, ruim 100.000 inwoners, is afkomstig uit China (Statistics NZ census 2006). Bij een wandeling over straat in de stad, zoals in het vignetfragment hierboven is beschreven, is de aanwezigheid van de Chinese gemeenschap in Auckland dan ook duidelijk zichtbaar. Dit zie je niet alleen aan de mensen op straat, maar ook aan de enorme hoeveelheid Aziatische winkeltjes en restaurants in de stad. Dominion Road is hier een goed voorbeeld van. Deze zeven kilometer lange straat, die vanwege de vele internationale eettentjes ook wel de ‘*United Nations of Restaurants*’ wordt genoemd, heeft ontzettend veel Chinese winkeltjes. Chinese tekens op uithangborden en ramen tekenen het straatbeeld van het drukke, levendige Dominion Road. “*I once counted twenty-three Chinese shops directly next to each other!*”, vertelde Ben³¹ enthousiast over Dominion Road toen hij sprak over zijn favoriete plaatsen in Auckland. Hoewel veel winkels en restaurants zich volledig richten op de Chinese gemeenschap – bij veel winkels staan geen Engelse vertalingen onder Chinese tekens – is Dominion Road echter geen China Town te noemen. Er zijn hier ook veel andere culturen te vinden. Bovendien vind je ook in vrijwel iedere andere wijk Aziatische winkeltjes of restaurants.

Om je heen kijkend in Auckland valt dan ook gelijk op dat de Chinese gemeenschap een zeer grote groep vormt in Auckland. Velen van hen zijn na 1980 naar Nieuw-Zeeland gemigreerd, en worden getypeerd als ‘*New Chinese migrants*’ (Ip 2011). In de volgende paragrafen zal ingegaan worden op de ervaringen van een deel van deze Chinese migranten: de 1.5 generatie. Onder de 1.5 generatie verstaan wij migranten die op jonge leeftijd naar Nieuw-Zeeland zijn gemigreerd en hier educatie hebben gevolgd. De meesten van hen zijn daarom bekend met het leven, systeem en de

²⁹ Wanneer informanten een Chinese naam hebben, is ook een Chinees pseudoniem aangehouden. Informanten met Engelse namen hebben ook een Engels pseudoniem.

³⁰ Ning: 1.5 generatie Chinese migrante, studente in Auckland. In Nieuw-Zeeland sinds 2011.

³¹ Ben: tweede generatie Chinese migrant, geboren in Nieuw-Zeeland.

cultuur van Nieuw-Zeeland. Deze generatie is over het algemeen goed opgeleid en spreekt goed Engels. Daarnaast hebben zij ook een deel van hun leven in China gewoond. De meeste informanten spreken thuis bij hun familie Chinees en eten ze voornamelijk Chinese gerechten. Deze twee verschillende achtergronden maken het interessant te kijken naar de beleving van de samenleving en hun thuisgevoel van deze generatie Chinese migranten. Er zal aandacht besteed worden aan hun opvattingen over de samenleving van Auckland, hun beleving van de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland en hun identificatie hiermee. Op deze wijze wordt geprobeerd in kaart te brengen wat ‘thuis’ voor deze generatie Chinese migranten betekent, binnen hun begrip van de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland.

Migratiemotieven

Sinds een aantal veranderingen in de wetgeving van Nieuw-Zeeland betreffende het immigratiebeleid werd het na 1980 voor mensen uit Azië, en dan vooral voor hoogopgeleiden, gemakkelijker om naar Nieuw-Zeeland te migreren. De zogenoemde ‘*New Chinese migrants*’ zijn dan ook vooral hoogopgeleide, *skilled migrants*, of jongeren die hoger onderwijs in Nieuw-Zeeland willen volgen. Lewellen (2002) stelde al dat onder invloed van mondialisering een diversiteit in migratiemotieven is ontstaan. Dit zien we ook in dit geval. De migratiemotieven van de ‘*New Chinese migrants*’ zijn niet alleen puur economisch. Velen van hen zouden in de huidige ontwikkelingen op economisch gebied zelfs meer geld kunnen verdienen in China. Toch kiezen deze migranten voor een leven in Nieuw-Zeeland. In de meeste gevallen heeft dit te maken met de volgens hen hogere levensstandaard in Nieuw-Zeeland. Hierbij denken informanten aan een schonere en groene leefomgeving, ruimte, hogere kwaliteit van voedselproducten en veiligheid. Daniel³² woont inmiddels ruim tien jaar in Auckland en werkt als docent. Hij heeft twee jonge kinderen. “*Sometimes we are thinking of going back, for example because you can make more money in China, but for the kids, it would be better to stay. And although you can make more money over there, the quality of life is better here.*”. Behalve de hogere kwaliteit van het leven kaart Daniel in ons gesprek ook een andere reden aan om in Nieuw-Zeeland te blijven: een beter toekomstperspectief en een betere leefomgeving voor zijn kinderen. Dit argument kwam vaker naar voren in interviews. De hogere levensstandaard, de schone en groene omgeving en een betere plek voor kinderen om op te groeien zijn de belangrijkste redenen voor de ‘*New Chinese migrants*’ om naar Nieuw-Zeeland te migreren. Ook familiemigratie wordt vaak genoemd. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om ouders die hun studerende kinderen achterna reizen. Bij 1.5 generatie Chinese migranten is er over het algemeen geen sprake van een wens om terug te migreren naar China. Van heen-en-weer migratie, waar Castles (2002) over spreekt, is in dit geval dan ook geen sprake. Ip (2011) stelt dat onder de ‘*New Chinese migrants*’ wel *circulatory migration* voorkomt. Hieronder verstaat zij ofwel *return migration*, waarbij migranten terug migreren naar het land van herkomst,

³² Daniel: 1.5 generatie Chinese migrant, universitair docent. In Nieuw-Zeeland sinds 2003.

ofwel *step-migration*, waarbij migranten verder migreren, vanuit Nieuw-Zeeland naar meestal Australië of Canada. Uit participerende observaties en gesprekken met 1.5 generatie Chinese migranten is gebleken dat er onder informanten vrijwel geen sprake is van *return migration*. Alle informanten geven aan een leven in Nieuw-Zeeland te verkiezen boven een leven in China. Wel geven sommigen aan dat ze ook wel naar Australië zouden willen migreren. Hierbij zijn het vooral economische motieven die informanten bewegen verder te migreren. *Step migration* kan dan ook wel een kenmerk zijn van de huidige migratiemotieven van de 1.5 generatie Chinese migranten.

Ervaringen over de samenleving van Auckland

De Chinese 1.5 generatie migranten in Auckland staan heel positief tegenover de samenleving van Auckland. Informanten geven aan dat Auckland voor hun een hele fijne plek om te leven is. Een prettige leefomgeving en leefklimaat en vriendelijkheid van de bevolking zijn aspecten die de Chinese 1.5 generatie migranten waarderen aan Auckland. Voor hen wordt de bevolking van Auckland gevormd door alle inwoners van alle verschillende achtergronden. Zij rekenen zichzelf, en alle andere etnische groepen hier dan ook toe. Deze bevolking zien zij als *'open, trustful and friendly'* (Lian³³). De culturele diversiteit die in Auckland zo nadrukkelijk aanwezig is, is voor de 1.5 generatie Chinese migranten heel erg belangrijk. Nieuw-Zeeland is een echt 'migrantenland', bijna iedereen heeft *'roots'* over zee. Hierdoor voelen de meeste informanten zich welkom in Auckland. Ondanks de geschiedenis van anti-Chinese bewegingen, ervaren de meeste Chinese migranten Nieuw-Zeeland als een zeer welkom land. Xiang³⁴ kwam naar Nieuw-Zeeland toen hij veertien jaar was: *"I hardly spoke a word of English when I first came here. But even though I couldn't speak English, if you come across people in the street, they smile to you. That doesn't happen in China. It made me feel welcome right from the start."* Over het algemeen ervaren informanten het *hospitality discourse* van Nieuw-Zeeland dus als relatief open. Er is sprake van een open houding met gelijke rechten en kansen voor migranten (Bell 2010).

Hoewel de ervaringen van de meeste informanten erg positief zijn, hebben sommigen ook wel eens te maken gehad met discriminerende opmerkingen. Voornamelijk in de laatste jaren lijken anti-Chinese gevoelens in Auckland weer te groeien onder invloed van de economische crisis. Bevolkingsonderzoeken laten dit zien. Zo publiceerde de New Zealand Herald een onderzoek van de Asia NZ Foundation, dat liet zien dat negatieve gevoelens over Aziatische migranten toenemen. Zo hadden drie op de tien respondenten het gevoel dat migranten banen 'inpikken' en staat slechts de helft van de respondenten positief tegenover migratie van Aziaten. Interculturele *mixing*, waarbij Nieuw-Zeelanders in contact komen met Aziatische migranten, vindt volgens dit artikel voornamelijk plaats in winkels en dienstverlening (Tan 2013). Ook uit gesprekken met Pakeha, zoals eerder beschreven,

³³ Lian: 1.5 generatie Chinese migrante, in Nieuw-Zeeland sinds 1996.

³⁴ Xiang: 1.5 generatie Chinese migrant, in Nieuw-Zeeland sinds 2002.

kwamen af en toe negatieve gevoelens naar boven over de Chinese migrantengemeenschap. Zo bestaat er bijvoorbeeld op de woningmarkt het idee van een zogenoemde ‘*Chinese take-over*’. Deze gevoelens worden echter niet sterk publiekelijk geuit, maar zijn meer verborgen. Voor de Chinese informanten hebben de negatieve ervaringen, voornamelijk beledigende opmerkingen op straat, hun beeld van de samenleving van Auckland echter niet veranderd: “*That few bad experiences are by far outnumbered by the good experiences*” (Ben). Toch kwam in observaties en interviews een zekere mate van segregatie naar voren: migranten worden niet volledig betrokken bij, of gezien als onderdeel van de samenleving (Berry 1997). Lian vertelde over een van haar vriendinnen, van Chinese afkomst, die in Auckland werkzaam is als tandarts. Een patiënt vroeg haar eens hoe lang ze al in Nieuw-Zeeland was, omdat ze zo goed Engels sprak. Lians vriendin is echter al derde generatie migrante, een ‘*New Zealand born Chinese*’. De patiënt daarentegen was zelf een Brit die zes jaar geleden naar Nieuw-Zeeland was gemigreerd. Uit dergelijke verhalen en waarnemingen kan worden opgemaakt dat ondanks de relatief hoge mate van *hospitality*, zoals Rosello stelt, de Aziatische migrantengemeenschap nog altijd als migranten worden gezien, ze blijven ‘*guests*’ (Bell 2010). Ten dele is hier dan ook sprake van *differential inclusion* (Espiritu 2003): Chinese migranten beschouwen zichzelf als onderdeel van de samenleving, en worden ook door Pakeha wel als een onderdeel van de samenleving beschouwd, maar ze blijven hierbinnen een aparte groep vormen, waarover in ‘wij’ en ‘zij’ tegenstellingen gesproken wordt. Hier is dus sprake van *othering*. Desalniettemin ervaren 1.5 generatie Chinese migranten de samenleving van Auckland wel als erg open en gastvrij, en voelen ze zich er wel degelijk welkom. De negatieve sentimenten die onder de oppervlakte aanwezig lijken te zijn, worden door de informanten niet als hinderlijk ervaren.

Nationale identiteit volgens 1.5 generatie Chinese migranten

1.5 generatie Chinese migranten hebben over algemeen hetzelfde beeld van de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland als Pakeha, zoals dat in het vorige hoofdstuk is besproken. Ook Chinese migranten benoemen de relaxte levenshouding, sport, *tramping* en *camping* en dergelijke als de kenmerkende aspecten van de Nieuw-Zeelandse cultuur. Wel geeft vrijwel iedereen hierbij aan dat het heel lastig is de nationale identiteit te definiëren omdat Nieuw-Zeeland nog een heel jong land is. Zoals we eerder al constateerden, is de nationale identiteit hierdoor nog geen strak afgebakend concept, maar erg flexibel. Voor de migrantengroep is dit essentieel. Deze flexibiliteit van de nationale identiteit wordt door een van onze expertinformanten benoemd als een fase in de ontwikkeling van een nationale identiteit. De eerste fase in dit proces is volgens hem de *forming stage*. In deze fase begint de cultuur van een organisatie, of in dit geval een land, vorm te krijgen. Vervolgens komt er een fase, de *storming stage* genoemd, waar in korte tijd veel invloeden onderdeel van de nationale identiteit kunnen worden. Dit is een flexibel proces waarbij voortdurend uitwisseling plaatsvindt (Austin Kim³⁵). Het is juist de

³⁵ Austin Kim: program advisor diversity of Auckland Council.

flexibiliteit en openheid in deze fase van de constructie van nationale identiteit die het mogelijk maakt ook culturele aspecten die migranten naar het land brengen te omarmen in een nationale identiteit. Zo zien de Chinese informanten de culturele diversiteit in Nieuw-Zeeland als een van de belangrijkste onderdelen van haar nationale identiteit. Doordat er niet één duidelijke dominante groep in Nieuw-Zeeland aanwezig is, is de nationale identiteit niet ‘eigendom’ van of bepaald door één culturele groep. Dit maakt het gemakkelijker voor de Chinese migranten om hun eigen cultuur mee te nemen naar Nieuw-Zeeland en tóch het gevoel te hebben onderdeel uit te maken van de Nieuw-Zeelandse nationale identiteit. Zo zijn de talloze Chinese restaurants die zowel de Chinese gemeenschap als de ‘mainstream’ bevolking bedienen, een kenmerkend aspect van Auckland.

In navolging van de theoretische benadering van nationale identiteit van Ghorashi (2009) kunnen we dan ook concluderen dat in Nieuw-Zeeland sprake is van een dunne constructie van nationale identiteit waarin plaats is voor culturele diversiteit. Zij spreekt, evenals Baumann (2002) beargumenteert met zijn theorie over het *demotic discourse*, over het belang van tussenruimtes waar verschillende culturen elkaar kunnen ontmoeten en nieuwe collectieve identiteiten gecreëerd kunnen worden. In Auckland komt dit onder andere tot uiting op bijvoorbeeld een evenement als het Chinese Lantarn Festival³⁶. De hele stad staat wekenlang in het teken van de Chinese nieuwjaarsviering. Niet alleen de Chinese gemeenschap, maar alle andere bevolkingsgroepen in cultureel divers Auckland nemen deel aan activiteiten en bezoeken de festivals. Dit is een moment waarop verschillende culturen elkaar kunnen ontmoeten en waar de *Chinese New Zealanders* aspecten van hun cultuur kunnen toevoegen aan de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland.

Het is juist deze ‘omarming’ van culturele diversiteit die het voor 1.5 generatie Chinese migranten mogelijk maakt zich te identificeren met de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland. Ze kunnen zichzelf blijven en toch onderdeel zijn van de nationale identiteit. Zoals eerder al benoemd zijn het relaxte leven, de schone, groene en veilige omgeving redenen voor Chinese migranten om naar Nieuw-Zeeland te migreren. Zij kunnen zich dan ook erg goed identificeren met deze aspecten van de Nieuw-Zeelandse nationale identiteit. Ling³⁷ legde uit dat juist de waarden die zij beschouwt als onderdeel van de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland, de redenen zijn waarom zij in Nieuw-Zeeland woont, en dus kan ze zich daar ook mee identificeren. Een andere informante merkte nog iets anders op: “*Chinese people can live everywhere. We are very mobile people, you know.*” (Lian). Op deze manier zijn ook de Chinese migranten in Auckland volgens Lian echt ‘*global citizens*’, net als eerder bij Pakeha gesproken werd over mondiaal burgerschap. Opvallend is hier dat Lian spreekt over ‘*we, Chinese people*’. Eerder in ons gesprek sprak ze in de volgende bewoording over de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland: “*We have got this ‘we can do it’-attitude. We are laid back, open, trusting and friendly people, proud of sports...*”. Ook hier spreekt Lian van ‘wij’. Dit voorbeeld van

³⁶ Zie voor een beeldgevende beschrijving van het Lantarn Festival het vignet in de inleiding.

³⁷ Ling: 1.5 generatie Chinese migrante, in Nieuw-Zeeland sinds 1995.

Lian laat zien hoe het voor Chinese 1.5 generatie migranten mogelijk is zich onderdeel te voelen van de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland, en tegelijkertijd Chinees te blijven. Zoals eerder benoemd betreft transnationalisme volgens Espiritu (2003) een identificatie met twee werelden. Bij 1.5 generatie Chinese migranten is er dan ook absoluut sprake van transnationalisme. Vrijwel alle informanten voelen zich thuis in Nieuw-Zeeland en kunnen zich ook met de Nieuw-Zeelandse cultuur identificeren, maar onderhouden ook nog altijd een sterke band met China. Ook de andere factoren die Castles (2002) benoemt als kenmerkend voor migratie van tegenwoordig zien we hier terug. Technologische vooruitgang heeft mobiliteit vergroot. De meeste informanten gaan eens in een paar jaar terug naar China. Financiële middelen beperken de mogelijkheden om vaker te gaan. Daarnaast is het voor de meeste informanten gemakkelijk contact te onderhouden met familie in China. Door middel van nieuwe communicatiemogelijkheden als Skype en Facebook kunnen familieleden elkaar op de hoogte houden. Ook in grote nationalistische evenementen in China is de band die de Chinese gemeenschap in Nieuw-Zeeland heeft goed zichtbaar, volgens Ben. Hij vertelde over de Olympische Spelen, waarbij veel *Chinese New Zealanders* bij topprestaties van Chinese atleten op de Spelen in het rood gekleed gaan en juichen voor China. Hier zie je dat de migrantengemeenschap, naast hun identificatie met de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland, ook nog een sterke verbondenheid voelen met China: “*We all love the life here. But if something is happening in China, everybody waves the red flag.*” (Ben).

Waar Espiritu (2003) stelt dat het proces van transnationalisme soms een lastig proces is dat gepaard kan gaan met *transnational struggles*, is dit echter niet de ervaring van 1.5 generatie Chinese migranten in Auckland. Voor hen is identificatie met beide culturele achtergronden een vanzelfsprekendheid waar ze zeer positief over zijn. Het is het flexibele karakter, de dunne constructie van nationale identiteit en de sterk zichtbare aanwezigheid van de Chinese gemeenschap in Auckland die dit mogelijk maakt voor migranten.

Home en home making in Nieuw-Zeeland

“I see both New Zealand and China as home. But New Zealand is more like, ... homehome.”

(Ling)

Ling leunt met haar ellebogen op haar bureau in een klein advocatenkantoor in Auckland. Ze was slechts acht jaar oud toen ze naar Nieuw-Zeeland migreerde. Evenals de meeste andere informanten beschouwt zij China nog steeds als een thuis, als haar *homeland*. Maar ook Nieuw-Zeeland is voor haar een thuis geworden. Ze omschrijft dit als ‘thuishuis’; de plek waar ze leeft, werkt en haar sociale leven heeft. Hoewel Ling nog steeds contact heeft met haar familie in China en een deel van haar geschiedenis daar ligt, is Nieuw-Zeeland volgens haar op een andere manier haar thuis. Hier heeft ze haar vrienden en een baan, haar leven is nu hier. Met haar ouders en familie in Auckland spreekt ze thuis Mandarin, ze eet Chinees voedsel en ze heeft een Chinese opvoeding gehad. Ze werkt in een

bedrijf dat gerund wordt door een Chinese Nieuw-Zeelander en haar sociale netwerk bestaat voornamelijk uit Chinese vrienden. Maar dit alles wél in Nieuw-Zeeland. Hier blijkt dat *home* een veranderbaar concept is, zoals Espiritu (2003) stelt. Ling heeft zelf betekenis toegekend aan een nieuwe leefomgeving, ze heeft van een *space* een *place* gemaakt waar zij zich thuis kan voelen (Eriksen 2007).

Het verhaal van Ling is kenmerkend voor veel Chinese migranten in Nieuw-Zeeland. Hoewel vrijwel alle Chinese informanten China als het *homeland* beschouwen, geven de meesten van hen aan zich wel thuis te voelen in Auckland. Uit het verhaal van Ling blijkt dat er twee dingen erg belangrijk zijn voor het thuisgevoel in Auckland. Daniel, een Chinese migrant die tien jaar geleden naar Auckland migreerde, verduidelijkt dit: *“For the feeling of home, two different things are important. You have to be able to make a living and have interaction with the society to some extent. And on the other hand, you need to feel comfortable and to be able to maintain your own background.”*. Deze quote van Daniel laat de twee onderdelen zien die essentieel blijken te zijn voor het thuisgevoel van de onderzoekspopulatie in Auckland. Enerzijds is het noodzakelijk te integreren in de samenleving. Hieronder verstaan zij zelf het actief participeren in de samenleving. Voor 1.5 generatie migranten betekent dit meestal dat het van belang is dat ze een baan hebben. In de werksfeer hebben zij het gevoel een bijdrage te leveren aan de samenleving. De interactie met de mainstream, die zo noodzakelijk is voor het thuisgevoel voor de 1.5 generatie Chinese migranten, vindt vooral plaats op de werkvloer. Hier zien we het belang van groepsidentiteit, een gevoel van *belonging*, die essentieel is voor het thuisgevoel van iemand in een sociale context, zoals Tjafel en Turner stellen (Taylor en Moghaddam 1987). Dat dit gevoel van verbondenheid zeer sterk inventief is *imagined* (Anderson 2006), blijkt uit het feit dat interactie zich vooral beperkt tot op de werkvloer. In privé situaties neigen de meeste informanten toch naar interactie met de eigen culturele groep. Er is weinig sprake van *mixing* in sociale netwerken. Toch ervaren de informanten een verbondenheid, en behoren zij, volgens zichzelf, tot de Nieuw-Zeelandse bevolking. Deze inventieve *belonging* maakt het mogelijk voor informanten om zich een onderdeel te voelen van de samenleving en zich hier thuis te voelen.

Anderzijds is het van minstens even groot belang aspecten van de Chinese achtergrond te kunnen bewaren. Voor de meeste informanten betekent dit dat ze hun eigen taal kunnen spreken, en boven alles, hun eigen Chinese voedsel kunnen bereiden en eten. Alle Chinese informanten wijzen op het belang van voedsel voor hun thuisgevoel. Ze willen naar Chinese restaurants kunnen gaan, en in winkels Chinese producten kopen zodat ze zelf Chinese maaltijden kunnen bereiden. Dat dit zo belangrijk is, komt op verschillende manieren naar voren. In de eerste plaats is het straatbeeld tekenend voor het belang van Chinees voedsel. De oneindige rij Chinese restaurants op alleen al Dominion Road geeft dit zeer goed weer. Lucy³⁸ gaf ons eens een rondleiding in deze straat. Lucy, een derde generatie Chinese Nieuw-Zeelander (haar ouders zijn al in Nieuw-Zeeland geboren), kent

³⁸ Lucy: derde generatie Chinese migrant (zijzelf en haar ouders zijn geboren in Nieuw-Zeeland).

vrijwel alle eettentjes op Dominion Road en wist precies waar we moesten zijn voor de beste *dumplings* en Chinese thee. Dat voedsel zo belangrijk is in de Chinese cultuur, wordt ook duidelijk bij nadere bestudering van de Chinese taal. De allereerste Chinese zin die ik leerde bij een *Chinese Conversation Group* was: ‘*Ni chi le ma?*’. Hiermee vraag je hoe het met iemand gaat, maar de letterlijke betekenis is ‘Heb je al gegeten?’ Een gepast antwoord op deze vraag zou dan ook zijn: ‘*Wo chi le*’, wat ‘ik heb gegeten’ betekent, ofwel, ‘het gaat goed met mij’.

De ruime aanwezigheid van Chinese winkels en restaurants draagt dus sterk bij aan het thuisgevoel van de Chinese migranten. Maar er zijn meer dingen die van belang zijn voor het kunnen vasthouden aan de eigen culturele, Chinese achtergrond. Een daarvan is bijvoorbeeld gemeenschappelijke taal. De mogelijkheid tot communicatie die hierdoor ontstaat, is erg belangrijk voor een gevoel van *home*. Taal kan dan ook beschouwd worden als een van de belangrijke *common denominators*, volgens Kirloskar-Steinbach (2004) noodzakelijk voor het creëren van een gevoel van *home* in verschillende situaties in een cultureel diverse natie staat. Dit geldt ook voor de Chinese migranten. Enerzijds ervaren 1.5 generatie migranten het als zeer belangrijk dat ze Engels spreken. Dit is om een onderdeel te kunnen zijn van de samenleving waarin zij leven. Volgens Ben draagt dit ook bij aan de acceptatie van de mainstream bevolking: “*Everybody is quite accepting in Auckland, as long as you speak a bit of English.*”. Het spreken van de Engelse taal maakt interactie mogelijk. Wederom gaat het hier voornamelijk om interactie op de werkvloer. Maar naast het spreken van Engels blijkt ook het spreken van Chinees van groot belang te zijn voor het gevoel van thuis van Chinese migranten. Vrijwel alle informanten spreken thuis bij hun familie en vrienden. Lucy, de enige informant die thuis geen Chinees spreekt, heeft zelfstandig een *Chinese Conversation Group* opgezet waar jongeren Chinees kunnen leren, oefenen en verbeteren. Vrijwel alle deelnemers aan deze groep zijn Chinese migranten, eerste-, tweede- en derde generatie, die het belangrijk vinden het spreken van Chinees bij te leren of bij te houden. Het kunnen wisselen tussen deze twee talen draagt op deze manier dan ook bij aan de identificatie van informanten, waarbij zij soms hun Nieuw-Zeelandse identiteit willen benadrukken en dus Engels spreken, terwijl ze op een ander moment hun Chinese achtergrond sterker naar voren laten komen door Chinees te spreken. Op deze situationele identificatie wordt verderop uitgebreid in gegaan, waar *home making* besproken wordt.

Suzy³⁹ noemt ook nog een ander aspect dat voor haar erg belangrijk is voor haar thuisgevoel. Op negenjarige leeftijd verhuisde zij naar Auckland, samen met haar ouders. In haar high school jaren was ze volgens zichzelf een ‘echte’ Kiwi, maar in de loop der jaren ontwikkelde ze haar Chinese achtergrond meer. Ze kwam er achter dat ze zich veel prettiger voelde bij Chinese sociale activiteiten: “*For example, some Chinese things I like so much more than New Zealand things. I really, really love karaoke.*”. Dus ook het hebben van de mogelijkheid om ‘typisch’ Chinese activiteiten te doen kan van belang zijn voor het gevoel van *home*. Ook het hebben van de mogelijkheid Chinese feestdagen te

³⁹ Suzy: 1.5 generatie Chinese migrante, in Nieuw-Zeeland sinds 1993.

kunnen vieren is van belang voor 1.5 generatie Chinese migranten. Met name het Chinees Nieuwjaarsfestival wordt vaak genoemd. De uitgebreide viering van dit evenement draagt bij aan het thuisgevoel van de Chinese migranten in Nieuw-Zeeland.

Op vrijwel geen van de bovengenoemde aspecten ondervinden Chinese migranten problemen. Er zijn heel veel Chinezen in Auckland, Chinese winkels zijn overal en zelfs karaokebars zijn er genoeg te vinden in de stad. Mai⁴⁰ vat het kernachtig samen: *“For me, personal, it is very comfortable living in Auckland. There is enough here to keep in touch with your roots.”*

Actieve home making

Zoals gezegd is het voor het thuisgevoel van 1.5 generatie Chinese migranten in Auckland enerzijds van belang interactie te hebben met de mainstream bevolking en te integreren in de samenleving. Anderzijds is het minstens zo belangrijk om de mogelijkheid te hebben het contact met hun Chinese achtergrond te behouden en deze ook te uiten. Identificatie met beide culturele achtergronden is noodzakelijk. Een van de belangrijkste strategieën voor *home making* betreft dan ook het creëren van een transnationaal bewustzijn, of anders gezegd, de *‘space between’* waar Espiritu (2003) het over heeft.

In het dagelijks leven van 1.5 generatie migranten komt het vormen van een thuisgevoel dan ook tot uiting door tussen deze twee culturele achtergronden te balanceren. Dit wil overigens niet zeggen dat ze elkaars tegenovergestelde zijn. Er kunnen zich evengoed situaties voordoen waarbij men de Chinese culturele achtergrond kan uiten en tegelijkertijd interactie kan hebben met andere culturele groepen. Het Chinese Lantarn Festival is hier wederom een goed voorbeeld van. Dit festival in Auckland trekt mensen uit alle verschillende culturele groepen aan, maar is desalniettemin een viering van de Chinese cultuur.

Alle Chinese 1.5 generatie migranten die ik gesproken hebben, kunnen zich zowel identificeren met Chinezen als met Kiwi's, zoals dit citaat van Ling ons laat zien: *“I always kept my Chinese identity (...), but I also have a New Zealand identity. It is a bit of both. It depends on the situation if I feel more Chinese or more New Zealander.”*. Deze opmerking van Ling geeft goed weer dat zij als het ware balanceert tussen twee culturele achtergronden. Het verschilt per situatie welke kant van zichzelf zij het sterkst presenteert. In werksituaties en bij andere ontmoetingen met Kiwi's benadrukt ze haar Nieuw-Zeelandse achtergrond door onder andere vrijwel accentloos Engels te spreken en door haar relaxte, Nieuw-Zeelandse houding. In omgang met Chinezen, voornamelijk persoonlijke, sociale netwerken, laat ze haar Chinese achtergrond juist sterker naar voren komen. Op deze wijze is het aanwenden van verschillende identiteiten een strategie om een thuisgevoel te creëren in verschillende situaties. Hier zien we de werking van de *dual discursive competence* terug, waarbij

⁴⁰ Mai: 1.5 generatie Chinese migrante, in Nieuw-Zeeland sinds 2003.

situationele identiteit en groepsidentiteit een middel vormen om een gevoel van *home* te bewerkstelligen (Baumann 2002).

A colourful mosaic

“*We try to make New Zealand a colourful mosaic.*”

(Ben)

Het moge duidelijk zijn dat in Auckland integratie in het teken staat van interactie met elkaar, met behoud van de eigen culturele achtergrond zoals het mozaïek model dat beschrijft (Brug en Verkuyten 2007) en waar ook Ben in het bovengenoemde citaat op wijst. Er wordt dan ook niet gestreefd naar een ‘*melting pot*’, maar naar een cultureel diverse samenleving waar verschil geaccepteerd wordt. Voor 1.5 generatie Chinese migranten is dit essentieel. De nationale identiteit is volgens 1.5 generatie Chinese migranten nog een open en flexibel concept waar ruimte is voor culturele diversiteit en culturele verschillen. Dit maakt het mogelijk voor hen om de Chinese culturele achtergrond vast te houden in Nieuw-Zeeland en tegelijkertijd zich onderdeel te voelen van de Nieuw-Zeelandse nationale identiteit. De identificatie met beide ‘werelden’ staat voor deze generatie migranten centraal in hun gevoel van een thuis in de samenleving. Hierbij moet gezegd worden dat interactie met de mainstream bevolking zich beperkt tot op de werkvloer. In het dagelijkse sociale leven bestaan de sociale netwerken van de Chinese migranten voornamelijk uit andere Chinese migranten. Actieve *home making* vindt onder 1.5 generatie Chinese migranten voornamelijk plaats door te balanceren tussen ‘twee identiteiten’; in verschillende situaties laten zij ofwel hun Chinese achtergrond ofwel hun Nieuw-Zeelandse identiteit sterker naar voren komen. Taal speelt hierin een essentiële rol.

Concluderend kunnen we stellen dat 1.5 generatie Chinese migranten een positief beeld hebben over de samenleving van Auckland. Met name in werksituaties hebben zij interactie met de mainstream bevolking en het gevoel bij te dragen aan de samenleving. In privé situaties hebben zij de mogelijkheid hun Chinese cultuur en identiteit te uiten. Deze generatie migranten voelt zich dan ook zeer goed thuis in deze samenleving. Negatieve ervaringen hebben hier tot nu toe nog geen beperkende invloed op gehad.

5. Conclusie

De invloeden van mondialisering zijn duidelijk te herkennen in Auckland. Het ‘alles omarmende karakter’ van moderniseringsprocessen, zoals Castles en Davidson (2000:4) het mooi verwoordden, is zichtbaar in het stads- en straatbeeld en in het dagelijks leven van de bewoners van Auckland. De culturele diversiteit, de moderniteit in bouwstijl en de levendige toeristische sector geven de effecten van mondialisering en moderniseringsprocessen weer. Maar boven alles is het de diversiteit en mobiliteit van haar inwoners die van Auckland een stad maken met mondiale allure. Wij zullen hier de uitkomsten uit het onderzoek onder enerzijds Pakeha als deel van de ontvangende groep en anderzijds 1.5 generatie Chinese migranten vergelijken en onze bevindingen uiteenzetten. De centrale vraag in dit onderzoek was: *Hoe geven Pakeha en 1.5 generatie Chinese migranten actief vorm en betekenis aan een ‘thuis’ in relatie tot hun begrip van de nationale identiteit in de cultureel diverse samenleving van Auckland, Nieuw-Zeeland?* De resultaten en conclusies worden opgedeeld in drie verschillende thema’s. Allereerst zullen wij ingaan op de ervaringen van beide onderzoeksgroepen met de cultureel diverse samenleving van Auckland. Vervolgens zal de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland besproken worden, en de beleving en creatie hiervan door beide onderzoekspopulaties. Het derde thema dat aan bod zal komen betreft het gevoel van thuis van de informanten en de factoren die hierbij een rol spelen. Nadat per thema de conclusies gepresenteerd zijn en vergelijkingen zijn getrokken tussen beide onderzoekspopulaties, zullen wij terugkeren naar centrale vraag in dit onderzoek.

Voor wij daadwerkelijk overgaan naar de bespreking van onderzoeksresultaten, is het van belang nogmaals een aantal beperkingen van het onderzoek te benoemen. In geen geval is het onze bedoeling onderzoeksresultaten te generaliseren voor een grotere groep. Dit onderzoek is uitgevoerd in een relatief kort tijdsbestek en onder een kleine groep informanten. Bovendien is de achtergrond van informanten (leeftijd, land van herkomst, gender, beroep etc.) op individueel niveau ook erg divers. Wij zijn ons ervan bewust dat resultaten dan ook niet generaliseerbaar zijn. Dit is echter ook niet het doel geweest van dit onderzoek. Wij hebben geprobeerd een kwalitatief onderzoek te verrichten dat juist de persoonlijke verhalen en belevingen naar boven brengt. Resultaten kunnen een inzicht geven in de mogelijke ervaringen en het gevoel van thuis van de informanten en alle factoren die hierop van invloed zijn.

Cultureel divers Auckland

Zowel Pakeha als 1.5 generatie Chinese migranten in Auckland hebben een positief beeld over de samenleving waarin zij leven. Beide onderzoeksgroepen staan positief tegenover de culturele diversiteit in ‘hun’ stad en benoemen dit als een van de belangrijkste kenmerken van de stad. De geschiedenis van het biculturalisme in Nieuw-Zeeland heeft hiervoor een belangrijke basis gelegd. Culturele uitingen en symbolen van Maori zijn overal zichtbaar en ook zijn in de stad nog veel

kenmerken van het koloniale verleden met Groot-Brittannië te zien. Sinds 1980 zijn hier in rap tempo ook veel andere culturele invloeden bijgekomen uit met name Azië. Beide onderzoeksgroepen benadrukken hun waardering voor culturele diversiteit. De bevolking, waartoe dus ook mensen van verschillende culturele achtergronden worden gerekend, is over het algemeen open en relaxed. Deze relaxte houding, die als kenmerk geldt van Nieuw-Zeelanders, is ook herkenbaar in de houding ten opzichte van culturele diversiteit. In Auckland ligt de focus niet op assimilatie, maar op integratie: actieve deelname aan de samenleving zonder dat de eigen culturele achtergrond wordt opgegeven (Berry 1997). Er is dus sprake van een relatief open *hospitality discourse* (Bell 2010) waarbij migranten zich welkom voelen en de ontvangende samenleving openstaat voor de culturele diversiteit die nieuwkomers meebrengen.

Hoewel beide onderzoeksgroepen de culturele diversiteit in Auckland nadrukkelijk zeggen te waarderen, komt dit in de praktijk van sociale interactie niet sterk naar voren. ‘*Mixing*’ (Eriksen 2007) tussen verschillende culturele groepen vindt slechts in beperkte mate plaats. Interactie beperkt zich tot ontmoetingen op de werkvloer of bij dienstverlening, in restaurants en shops of op culturele festivals, vindt nauwelijks plaats binnen vriendengroepen. Concluderend kunnen we stellen dat er in Auckland sprake is van een breed gedragen acceptatie van culturele diversiteit, maar dat dit niet doorwerkt in persoonlijke sociale netwerken. Zowel Pakeha als 1.5 generatie Chinese migranten begeven zich voornamelijk binnen de eigen culturele groep. Er is dan ook wel degelijk sprake van een bepaalde mate van segregatie. We kunnen dan ook niet spreken van een ‘*melting pot*’ waarbij verschillende culturen samenkomen en één coherent geheel vormen als gevolg van assimilatie (Berry 1997). Het is beter om de samenleving van Nieuw-Zeeland te beschrijven volgens het mozaïek model (Brug en Verkuyten 2007), waarbij de aanwezigheid van verschillende culturen overduidelijk zichtbaar is, zonder dat er uitdrukkelijk sprake is van vermenging. Culturen zijn met elkaar verweven. Verschillen tussen de culturele groepen blijven zichtbaar. Waar Barker stelt dat integratie volgens het mozaïek model kan leiden tot gevoel van bedreiging voor de eigen sociale en economische positie onder de meerderheidsgroep in een samenleving (Brug&Verkuyten 2007), is hier in Auckland vooralsnog geen sprake van. Pakeha staan positief tegenover de aanwezigheid van migranten in Auckland en ervaren dit niet als een bedreiging. De achtergrond in biculturalisme heeft hier een belangrijke basis voor gelegd. Op kleine schaal zijn er af en toe wel gevoelens van bedreiging zichtbaar, bijvoorbeeld op de woningmarkt bestaat soms een idee van een ‘*Chinese take-over*’. Deze gevoelens zijn echter niet sterk aanwezig en worden nauwelijks publiek geuit. De theorie van Barker is dan ook niet van toepassing op Nieuw-Zeeland, al moeten we wel constateren dat negatieve sentimenten toenemen, zoals blijkt uit diverse polls, en wellicht in de toekomst wel tot een ervaren dreiging kunnen leiden.

Nationale identiteit en 'belonging'

Bij de beschrijving van de nationale identiteit, blijken zowel Pakeha als 1.5 generatie Chinese migranten op één lijn te zitten. Beide onderzoeksgroepen hebben hier dezelfde associaties mee. Kenmerken als een relaxte, *laid back* houding, *outdoors life*, sport, het image van *clean* en *green* en dergelijke werden door beide groepen benoemd als nationale kenmerken van Nieuw-Zeeland. Behalve deze duidelijke normen, waarden en symbolen die beide groepen benoemen als nationale identiteit, leggen beide groepen ook de nadruk op het nog in beweging zijn van de nationale identiteit. Doordat Nieuw-Zeeland een relatief 'jong' land is, is ook de nationale identiteit hier nog geen duidelijk afgebakend concept. Wij sluiten ons aan bij de theorie van Austin Kim⁴¹ dat de nationale identiteit van Nieuw-Zeeland zich in een zogenoemde '*storming stage*' bevindt. In deze fase is de nationale identiteit nog een zeer flexibel concept waar nog veel nieuwe invloeden onderdeel kunnen worden van de nationale identiteit. Juist door deze flexibiliteit is er ruimte voor culturele diversiteit binnen de nationale identiteit. Beide onderzoeksgroepen beschrijven de culturele diversiteit dan ook als een essentieel onderdeel van de nationale identiteit. Hier is sprake van een 'dunne' constructie van nationale identiteit, zoals het theoretisch model van Ghorashi (2009) dat beschrijft. Volgens het *demotic discourse* van Baumann (2002) biedt dit flexibele concept van nationale identiteit een mogelijkheid waar culturen elkaar kunnen ontmoeten en waar nieuwe collectieve identiteiten gecreëerd kunnen worden. In Auckland zien we dit in de praktijk terug op culturele evenementen als het Chinese Lantarn Festival, in het straatbeeld en in het dagelijks leven van de inwoners van Auckland.

Juist door deze dunne, flexibele constructie van de nationale identiteit is het mogelijk voor beide onderzoeksgroepen om zich met de nationale identiteit te identificeren. Ze geven hier echter wel op een andere manier invulling aan. Pakeha kunnen zich identificeren met de relaxte, open houding en acceptatie met betrekking tot culturele diversiteit. Voor 1.5 generatie Chinese migranten biedt de 'omarming' van culturele diversiteit als onderdeel van de nationale identiteit de ruimte hun eigen cultuur te integreren in de samenleving van Nieuw-Zeeland. Daarnaast zijn de aspecten van de nationale identiteit vaak ook de reden dat men naar Nieuw-Zeeland migreert. Op deze manier kunnen de Chinese migranten zich dus ook gemakkelijk met de nationale identiteit identificeren.

Het lijkt erop dat leden van beide onderzoeksgroepen geen buitengewone 'druk' ervaren op de nationale identiteit, wat volgens veel theorieën vaak het gevolg kan zijn van mondialisering en toename van culturele diversiteit. Een reden hiervoor is dat er in Nieuw-Zeeland geen sprake van een mono-culturele natiestaat is, die onder druk komt te staan door toename van culturele diversiteit (Kirloskar-Steinbach 2004). Zo is er in Nieuw-Zeeland geen sprake van een '*upsurge in autochtony*', waar Geschiere en Jackson (2006) over spreken. Zowel Pakeha als 1.5 generatie Chinese migranten geven aan zich onderdeel te voelen van de nationale identiteit. Hier is dan ook sprake van een bepaald

⁴¹ Austin Kim: program advisor diversity of Auckland Council.

gevoel van *'belonging'*, een gevoel van verbondenheid met de natiestaat dat gecreëerd kan worden door een gemeenschappelijke nationale identiteit (Kirloskar-Steinbach 2004). Echter, eerder stelden we al dat *mixing* en sociale interactie tussen de verschillende culturele groepen beperkt is. De verbondenheid is dan ook in hoge mate inventief, *imagined*, zoals Anderson (2006) stelt. Door een gedeelde set van normen, waarden en een gemeenschappelijke taal ontstaat toch een gevoel van verbondenheid tussen verschillende groepen. Vooral een gemeenschappelijke taal is essentieel voor dit gevoel van verbondenheid, als een *'common denominator'* (Kirloskar-Steinbach 2004). Hierbij moet gezegd worden dat dit gevoel van verbondenheid bij de natiestaat onder 1.5 generatie Chinese migranten dan ook vaak veel sterker is dan bij eerste generatie migranten, omdat het Engels van de 1.5 generatie vaak veel beter is.

Volgens Espiritu (2003) en Castles (2000) is het onder de huidige omstandigheden van mondialisering en toenemende culturele diversiteit van belang verder te kijken dan de grenzen van de natiestaat. Zij spreken over *'dual citizenship'* of *'multicultural citizenship'*. Dit zien wij terug bij beide onderzoekspopulaties. Bij 1.5 Chinese migranten komt dit tot uiting door hun identificatie met twee culturele achtergronden. Bij Pakeha komt dit tot stand door de Overseas Experience die veel Pakeha ondernemen en de familierelaties die zij in andere landen hebben. Zowel Pakeha als 1.5 generatie Chinese migranten ervaren op deze manier een gevoel van transnationalisme (Espiritu 2003). Voor beide onderzoeksgroepen geldt echter dat een gevoel van *home* en *belonging* voornamelijk tot stand komt door sociale interactie met leden van de eigen culturele groep. Het belang van sociale netwerken komt dan ook zeer sterk naar voren bij gevoelens van *home* en processen van *home making*.

Home

Zowel Pakeha als 1.5 generatie Chinese migranten beschouwen Nieuw-Zeeland als hun thuis. Het thuisgevoel in de samenleving van Auckland wordt door de onderzoeksgroepen echter op verschillende manieren beschreven en ervaren. Een aantal factoren die van belang zijn voor het thuisgevoel van informanten komt overeen, maar er wordt op een verschillende manier invulling aan *home making* gegeven.

Allereerst is het van belang te benoemen dat *home* een tijdelijk, veranderbaar en flexibel construct is, zoals Mazumdar en Mazumdar (2009) en Naficy (Espiritu 2003) stellen. Dit komt naar voren onder beide onderzoeksgroepen. Pakeha en 1.5 generatie Chinese migranten geven allebei aan zich op meerdere plekken, zelfs in meerdere landen thuis te kunnen voelen. Lokaliteit speelt hierin geen essentiële rol. Door herinneringen, verbeelding en *social identity* kan volgens Tjafel en Turner een betekenisvolle plaats gecreëerd worden waar iemand zich thuis kan voelen (Taylor&Moghaddam 1987). Bij beide onderzoeksgroepen blijkt vooral *social identity* een doorslaggevende factor te zijn voor het thuisgevoel. Sociale netwerken, voornamelijk gericht op de eigen culturele groep, worden

door Pakeha en 1.5 generatie Chinese migranten beschouwd als een van de belangrijkste aspecten van het thuisgevoel in Auckland. Gemeenschapsgevoel versterkt een gevoel van verbondenheid en maakt het mogelijk voor informanten om van een neutrale *space* een betekenisvolle *place* te creëren (Eriksen 2007). Zoals eerder al aangegeven, richt dit gemeenschapsgevoel zich voornamelijk op leden van de eigen culturele groep. In Auckland is sprake van beperkte *mixing* tussen verschillende culturele groepen. Dat het ondanks dit toch mogelijk is voor beide groepen om zich thuis te voelen in Auckland, heeft te maken met de ruime aanwezigheid van mensen van de eigen culturele groep in Auckland.

Binnen de sociale netwerken blijkt een gemeenschappelijke taal van groot belang te zijn voor het thuisgevoel van informanten. Pakeha geven aan zich thuis te voelen, zolang ze maar met de mensen om zich heen kunnen communiceren. Ook voor 1.5 generatie Chinese migranten hangt het gevoel van thuis nauw samen met taal. Enerzijds willen zij de mogelijkheid hebben Chinees te kunnen blijven spreken, en anderzijds gebruiken zij het spreken van Engels als middel om zich ook thuis te kunnen voelen onder de niet-Chinese, mainstream bevolking in Auckland. Hier zien we het belang van situationele identiteit terug (Baumann 2002). Taal blijkt voor het thuisgevoel van beide onderzoeksgroepen dan ook de allerbelangrijkste *common denominator* te zijn (Kirloskar-Steinbach 2004). In taal ligt de gemeenschappelijke waarde waardoor men zich thuis kan voelen in een cultureel diverse samenleving.

Naast gemeenschapsgevoel, sociale netwerken en een gemeenschappelijke taal als *common denominators* zijn ook bepaalde normen, waarden en symbolen van belang voor het thuisgevoel. Hierin verschillen de onderzoeksgroepen enigszins van elkaar. Bij Pakeha blijkt sportbeleving, samen sporten en nationale sportteams supporteren, een belangrijke bijdrage te leveren aan het thuisgevoel. Dergelijke evenementen versterken een gevoel van *home* en *belonging*. Ook de *Overseas Experience* die veel Pakeha ondernemen, versterkt dit gevoel. De OE laat voor velen zien dat ze zich minder kunnen identificeren met landen waar hun Europese *roots* liggen dan verwacht. Het verschil in normen en waarden maakt dat zij zich meer ‘Nieuw-Zeelander’ gaan voelen.

Voor 1.5 generatie Chinese migranten is nog een andere factor van essentieel belang voor het thuisgevoel. Ze vinden het heel belangrijk vinden om actief een bijdrage te leveren aan de samenleving. Het hebben van een baan is hier heel belangrijk voor. Men wil enerzijds het gevoel hebben een onderdeel te zijn van de samenleving en interactie te hebben met de mainstream bevolking. Zoals eerder al genoemd vindt dit vooral plaats op de werkvloer. Anderzijds is het voor de Chinese migranten belangrijk ook aspecten van hun Chinese achtergrond te kunnen uiten. Dit betreft bijvoorbeeld het hebben van de mogelijkheid om Chinees eten te eten. Als men niet de mogelijkheid heeft zelf Chinees voedsel te bereiden en niet naar Chinese restaurants kan gaan, zou dit het thuisgevoel van informanten zeer sterk verminderen. Naast eten is ook het vieren van Chinese feestdagen en het ondernemen van Chinese activiteiten als karaoke een belangrijke factor voor het thuisgevoel van Chinese informanten.

Home making

We hebben nu gezien welke factoren van belang kunnen zijn voor gevoel van *home* voor enerzijds Pakeha en anderzijds 1.5 generatie Chinese migranten. In dit onderzoek hebben wij ook geprobeerd in beeld te brengen hoe men zelf actief bezig is om dit gevoel van thuis te bewerkstelligen. Onder de Pakeha komt *home making* vooral tot uiting door het opbouwen van sociale netwerken en het ondernemen van veel sociale activiteiten. Door een bepaalde levensstijl aan te nemen, passend bij de Nieuwe-Zeelandse houding, kunnen Pakeha de ruimte om zich heen veranderen in een thuis. Dit sluit aan bij de theorie van Mazumdar en Mazumdar (2009), die stellen dat onder andere het actief gebruiken van symbolen en het opbouwen van sociale netwerken belangrijke *home making* strategieën kunnen zijn in een snel veranderende samenleving.

1.5 generatie Chinese migranten blijken op een andere manier actief bezig te zijn met het creëren van een thuis. Zoals eerder al benoemd werd, is het voor hen van belang een bijdrage te leveren aan de samenleving en contact te hebben met de mainstream bevolking. Tegelijkertijd moeten zij de mogelijkheid hebben vast te kunnen houden aan hun Chinese achtergrond. In het dagelijks leven van informanten komt dit tot uiting door als het ware te balanceren tussen twee verschillende culturele achtergronden. In voornamelijk werksituaties presenteert men zichzelf zoveel mogelijk als ‘Nieuw-Zeelandse’, terwijl zij in hun vrije tijd hun Chinese identiteit vaak sterker naar voren laten komen. Door tussen deze twee ‘identiteiten’ te balanceren, is het voor 1.5 generatie Chinese migranten mogelijk zich in verschillende situaties (werk en privé) thuis te voelen. Afhankelijk van situatie en context wordt een bepaalde identiteit sterker gepresenteerd. Hier zien we, evenals Baumann (2002) concludeert, dat situationele identificatie en groepsidentiteit een middel kan zijn om een gevoel van *home* te bewerkstelligen.

Concluderend kunnen we stellen dat er in Nieuw-Zeeland in sterke mate sprake is van een sociale netwerkcultuur. Zowel voor Pakeha als voor Chinese migranten zijn sociale netwerken, binnen de eigen culturele groep, van groot belang voor het thuisgevoel. Het actief vormgeven aan een thuis hangt dan ook nauw samen met de mogelijkheid tot sociale interactie, waarin taal een essentiële factor is. Hoewel beide groepen hun waardering uitspreken over culturele diversiteit, blijft sociale interactie zich beperken tot binnen de eigen culturele groep. Voor 1.5 generatie Chinese migranten is interactie met de mainstream bevolking wel van belang voor het ‘thuisgevoel’, maar dit vindt voornamelijk plaats in werk gerelateerde settings en nauwelijks in de privésfeer op sociaal niveau.

Home making in relatie tot de nationale identiteit

In deze thesis hebben wij geprobeerd te laten zien hoe twee verschillende groepen in Auckland omgaan met de toenemende culturele diversiteit in de samenleving en hoe zij hierbinnen actief vorm geven aan een thuis, vanuit hun begrip van de nationale identiteit. We kunnen stellen dat er in

Auckland sprake is van een breed gedragen acceptatie van culturele diversiteit. Dit wordt aangemerkt als een positief kenmerk van Auckland en zelfs gezien als onderdeel van de nationale identiteit. Vanuit deze nationale identiteit waar enerzijds culturele diversiteit een centraal onderdeel van is, en waar anderzijds een relaxte, *laid back* en gastvrije houding van acceptatie ten opzichte van verschil kenmerkend is, is het voor zowel Pakeha als 1.5 generatie Chinese migranten relatief gemakkelijk zich hier onderdeel van te voelen. Deze dunne constructie van de nationale identiteit maakt het mogelijk dat meerdere culturele groepen zich hiermee kunnen identificeren. Toenemende culturele diversiteit heeft in Nieuw-Zeeland dan ook vooralsnog geen extra druk of bedreiging voor de nationale identiteit met zich meegebracht.

Desalniettemin is er weinig sprake van culturele *mixing* in Auckland. Een gevoel van thuis wordt voornamelijk bepaald door sociale netwerken binnen de eigen culturele groep. Ondanks de waardering en acceptatie van culturele diversiteit van beide groepen, lijkt het erop dat er sprake is van enige mate van segregatie en dat negatieve sentimenten onder de ontvangende samenleving in de afgelopen jaren enigszins zijn toegenomen. Dit zou er in de toekomst mogelijk toe kunnen leiden dat het mozaïek model, zoals dat nu in Nieuw-Zeeland het geval is, niet meer tot een positieve acceptatie van verschil kan leiden, maar tot segregatie en vervreemding, zoals volgens Heijne (2011) in Nederland is gebeurd. Dit zou processen van *home making* en *belonging* in de toekomst zowel voor de ontvangende groep als voor migrantengroepen kunnen bemoeilijken.

Zoals Ip (2011) ook stelt, kan Nieuw-Zeeland beschouwd worden als een soort modelsamenleving die geschikt is voor onderzoek naar sociaal wetenschappelijke theorieën. Met dit onderzoek hebben wij willen laten zien welke factoren een rol spelen bij processen van *home making* in een cultureel divers wordende samenleving voor verschillende groepen. Dit onderzoek zou als voorbeeld kunnen dienen voor verder onderzoek naar processen van *home making* in de cultureel divers wordende samenleving in een mondiale wereld.

6. Literatuurlijst

Anderson, Benedict

2006 *Imagined Communities*. London: Verso.

Auckland Tourism

2013 Auckland, New Zealand. <http://www.aucklandnz.com/int>, verkregen op 10 juni 2013.

Baumann, Gerd

1999 *The Multicultural Riddle – Rethinking National, Ethnic and Religious Identities*. New York: Routledge.

Baumann, Gerd

2002 *Collective Identity as a Dual Discursive Construction in Identities, Time, Difference and Boundaries*. Heidrun Friese (ed.). New York: Berghahn Books.

Bell, Avril

2010 Being 'At Home' in the Nation: Hospitality and Sovereignty in the Talk About Immigration. *Ethnicities* 10(2):236-256.

Berry, John W.

1997 Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology: An International Review* 46(1): 5-68.

Brug, Peary and Maykel Verkuyten

2007 The Endorsement of Societal Models Among Ethnic Minority and Majority Youth in the Netherlands. *Youth & Society* 39(1):112-131.

Castles, Stephen.

2002 Migration and Community Formation Under Conditions of Globalization. *International Migration Review* 36(4):1143-1169.

Castles, Stephen and Alasdair Davidson

2000 *Citizenship and Migration: Globalization and the Politics of Belonging*. London: Palgrave Macmillan.

Castles, Stephen & Mark J. Miller

2009 *The Age of Migration, International Population Movements in the Modern World*. New York: Palgrave Macmillan.

Eriksen, Thomas Hylland

2007 *Globalization – The Key Concepts*. Oxford: Berg.

Eriksen, Thomas Hylland

2010 *Ethnicity and Nationalism*. London: Pluto Press.

Espiritu, Yen le

2003 *Home Bound, Filipino American Lives Across Cultures, Communities, and Countries*. London: University of California press.

Fog Olwig, Karen

- 2007 Caribbean Journeys, An Ethnography of Migration and Home in Three Family Networks. Durnham and London: Duke University press.

Geschiere, Peter & Stephen Jackson

- 2006 Authochtony and the Crisis of Citizenship: Democratization, Decentralization and the Politics of Belonging. *African Studies Reviess* 49(2):1-7.

Ghorashi, Halleh

- 2009 Polarisering in het Nederland van Nu Betekent Olie op het Vuur. In *Polarisatie: Bedreigd en Verrijkend*. Raad van Maatschappelijke Ontwikkeling 8:135-152. Amsterdam: SWP.

Henderson, Anne M.

- 2002 The Settlement of Skilled Chinese Immigrants in New Zealand: Issues and Policy Implications for Socioeconomic Integration. Palmerstone North: Thesis Massey University.

Heijne, Bas

- 2011 *Moeten Wij van Elkaar Houden? Het Populisme Ontleed*. Antwerpen: De Bezige Bij.

Hill, Richard S.

- 2010 Fitting Multiculturalism into Biculturalism: Maori-Pasifika Relations in New Zealand from the 1960s. *Ethnohistory* 57(2):291-319.

Ip, Manying (ed.)

- 2003 *Unfolding History, Evolving Identity. The Chinese in New-Zealand*. Auckland: Auckland University Press.

Ip, Manying (ed.)

- 2011 *Transmigration and the New Chinese – Theories and Practices from the New Zealand Experiences*. Hong Kong: University of Hong Kong.

Michael, King

- 1999 *Being Pakeha*. Albany, Auckland: Penguin Books.

Kirloskar-Steinbach, Monika

- 2004 National Identity: Belonging to a Cultural Group? Belonging to a Polity. *Journal for the Study of Religions and Ideologies* 3(8):31-42.

Lewellen, Ted C.

- 2002 *The Anthropology of Globalization – Cultural Anthropology Enters the 21st Century*. Westport: Bergin & Garvey.

Mazumdar, Shampa & Sanjoy Mazumdar

- 2009 Religion, Immigration and Home Making in Diaspora: Hindu Space in Southern California. *Journal of Environmental Psychology* 29(2):256-266.

Murphy, Nigel

- 2002 The Poll-tax in New Zealand. Wellington: Office of Ethnic Affairs.
- Rata, Elizabeth
- 2005 Rethinking Biculturalism. *Anthropological Theory* 5(3):267–284.
- Spoonley, Paul
- 1988 Racism and Ethnicity. *Critical Issues in New Zealand Society*. Auckland: Oxford University Press.
- Spoonley, Paul
- 1989 The Renegotiation of Ethnic Relations in New Zealand, *Journal of Ethnic and Migration Studies* 15(4):577-589.
- Spoonley, Paul, Cluny Macpherson & David Pearson (editors)
- 1996 NGA Patai: Racism and Ethnic Relations in Aotearoa/New Zealand. Michigan: Dunmore Press.
- Statistics New Zealand
- 2006 2006 Census. <http://www.stats.govt.nz/Census/2006CensusHomePage.aspx>, verkregen op maart 2013.
- Statistics New Zealand
- 2013 New Zealand Government Statistics. <http://www.stats.govt.nz/>, verkregen op 15 juni 2013.
- Tan, Lincoln
- 2013 View of Asia Sours in Harder Times. *New Zealand Herald*, Maart 21
- Taylor, Donald M. & Fathali M. Moghaddam
- 1987 *Theories of Intergroup Relations*. Westport: Praeger.
- Wang, Hong
- 2007 The Yellow Dragon, the Black Box and the Golden Coin: New Chinese Migrants and their Contribution for New Zealand's Knowledge Society. Master Thesis. Christchurch: University of Canterbury.
- Wilk, Richard
- 1998 Globobabble. <http://www.indiana.edu/~wanthro/babble.htm>, verkregen op 28 november 2012.

7. Bijlagen

Bijlage 1 English summary

Globalization has a great impact on the world and its nations. The influences of modernization and globalization are visible in the city, its streets and in the daily life of the citizens of Auckland. Different cultures meet here, the architecture is modern and it has a vibrant tourism sector. But above all, the diversity and the mobility of the inhabitants make Auckland a global city.

Through modernization and globalization, the society of Auckland is changing. This not only influences the national identity, but also feelings of home and home making of the different cultural groups. These influences are of impact on the receiving population and different migrants groups. In this thesis we have focussed on the feelings of national identity, home and home making in the changing society. A comparative research took place among part of the ‘host’ society, Pakeha, European New-Zealanders and part of one of the biggest migrants groups, 1.5 generation Chinese migrants. The main research question is: *How do Pakeha and 1.5 generation Chinese migrants actively shape and give meaning to ‘home’ in relation to their understanding of national identity in the culturally diverse society of Auckland, New Zealand?*

Cultural diverse Auckland

We experienced that both groups are positive about cultural diversity in Auckland. They recognize it as one of the most important features of the city. New Zealand’s bicultural history offered a broad based for cultural acceptance. Auckland Council mainly focuses on integration, not on assimilation, it has a relatively open ‘hospitality discourse’. But if you take a closer look mixing between different cultural groups is limited. Interaction is limited to meetings at work or services in restaurants and shops or cultural festivals. Although there is a broad based acceptance of cultural diversity, this doesn’t seem to be the case in personal networks, there is limited mixing. Therefore there is a certain degree of segregation, both Pakeha and 1.5 generation Chinese migrants mainly move within their own cultural group.

National identity

This influences the way both groups view the national identity and how they place cultural diversity within it. Pakeha and 1.5 generation Chinese migrants describe the national identity of New Zealand in the same way. They use terms as sports, barbeques, laid back and relaxed attitude, outdoors and the clean and green image. Because of the relatively young history New Zealand, the national identity is not clearly defined and still changing. New Zealand has a ‘thin’ concept of national identity, it is still

in a 'storming stage', different influences can change or become part of the national identity. Both Pakeha and 1.5 generation Chinese migrants state that they can identify themselves with the national identity and that cultural diversity is part of the national identity. Pakeha experience it as being open to cultural diversity, but the culture not becoming part of the national identity. 1.5 generation Chinese do view it as the opportunity to place some of their 'own' cultural aspects within the national identity. But because both groups can identify themselves with the national identity, a feeling of 'belonging' can be created, an 'imagined community' is created, bound by a national identity. But looking more close real mixing between groups is not the case and social interaction mainly takes place within the 'own' cultural group.

Under the current conditions of globalization and increasing cultural diversity it is important to look beyond the borders of the nation state. Transnational contacts are important for Pakeha and 1.5 Chinese migrants, they consider themselves as global citizens. For 1.5 generation Chinese migrants this is reflected by their identification with two cultural backgrounds. Pakeha feel this way because most of them have family and friends overseas and through the Overseas Experience, where they spend a period abroad for work, travelling or study. Here the importance of social networks is reflected, it is of great influence on feelings of 'home' and the processes of 'home making'.

Home and home making

Pakeha and 1.5 Chinese migrants see New Zealand as 'home'. Home is a temporary, changeable and flexible construct. Both groups feel it in that way and state that they can feel at home in different places and countries, locality therefore is not essential. Through memories, imaginations and social identity a meaningful place can be created. All these factors are influenced by the social network individuals are part of. They create connectedness and make from a 'space' a meaningful 'place'.

Within these social networks speaking the same language is of great importance. Pakeha think it is necessary to communicate with each other and for 1.5 Chinese migrants it is a mean to feel at home between non-Chinese. So language can be called a 'common denominator' to create interconnectedness between different cultural groups, it makes people of different cultural groups feel at home in a cultural diverse society. Next to that shared norms, values and experiences can influence feelings of home. For Pakeha this can be attending to a sports match and the Overseas Experience. For 1.5 generation Chinese migrants the possibility to eat Chinese food and being able to contribute to the society is important.

Among Pakeha home making is reflected by actively building a social network and join social activities. They take on a certain lifestyle that fits the New Zealand attitude. 1.5 generation Chinese migrants try to achieve feelings of home by holding on to their Chinese identity, but also to adjust to New Zealand society. They balance their identity between these two, depending on the context. They use situational identity to fit into society and feel at home.

In this thesis we tried to show that increasing cultural diversity is widely accepted in Auckland, a positive thing and even part of the national identity. For both Pakeha and 1.5 generation Chinese migrants it is relatively easy to feel part of the national identity, because of a 'thin' construction of national identity, the relaxed, laid back attitude and the acceptance of cultural differences. In New Zealand there is no feeling of a big threat yet, but real mixing isn't the case either. Social networks, that influence the feeling of home and homemaking, are mainly created within the own culture group.